

Wytyczne dla ekspertów NOWEFIO i PROO (edycja 2022)



Rządowy Program
Rozwoju Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030

PROO



Rządowy Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021–2030

NOWE FIO

SPIS TREŚCI

I. ROLA EKSPERTÓW W PROGRAMACH NIW-CRSO	4
EKSPERCI	4
CELE PROGRAMU NOWEFIO A EKSPERCI	4
CELE PROGRAMU PROO A EKSPERCI	5
Warsztat pracy eksperta	6
Jak wygląda procedura oceny i jak się do niej przygotować?	6
Plan pracy eksperta	7
Ogólne zasady oceny merytorycznej wniosków	8
O czym należy pamiętać przed zatwierdzeniem karty oceny?	9
II. OCENA W RZĄDOWYM PROGRAMIE FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH (NOWEFIO)	9
Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego	10
Priorytet 3.: Organizacje obywatelskie w życiu publicznym	10
Priorytet 4.: Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich	10
OGÓLNA OCENA POMYSŁU	11
KRYTERIA MERYTORYCZNE	16
1. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: CELE I DIAGNOZA	18
2. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: DZIAŁANIA	21
3. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: REZULTATY, WPŁYW, TRWAŁOŚĆ	23
4. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: POTENCJAŁ	24
5. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: BUDŻET	25
KRYTERIUM STRATEGICZNE	28
III. OCENA W RZĄDOWYM PROGRAMIE ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH (PROO)	29
Generalne zasady oceniania	30
Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków wstępnych i pełnych	31
w Priorytecie 1a	31
Kryteria oceny merytorycznej wniosków wstępnych	31
Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu	32
Kryterium nr 2. Propozycja działań w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb organizacji.	35
<i>Kryterium nr 3. Potencjalny wpływ działań zawartych we wniosku na organizację zaangażowaną w ich realizację, interesariuszy i otoczenie.</i>	35
<i>Kryterium nr 4. Możliwość realizacji działań zaplanowanych we wniosku przez Wnioskodawcę.</i>	36
<i>Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.</i>	37
Kryteria oceny merytorycznej wniosków pełnych PROO 1a	37
Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu	39
Kryterium nr 2. Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb	39
Kryterium nr 3. Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację oraz jej otoczenie.	40
Kryterium nr 4. Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku	43
Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.	44
Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków pełnych w Priorytecie 1b	46
Kryteria oceny merytorycznej wniosków PROO 1b	48
Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu	49

Kryterium nr 2. Jakość planu działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb.	50
Kryterium nr 3. Wpływ działań zawartych w projekcie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację projektu oraz inne podmioty będące interesariuszami działań, w tym także trwałość rezultatów działań i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.	51
Kryterium 4. Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku	52
Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.	53
Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków w Priorytecie 2a.....	54
Kryteria oceny merytorycznej wniosków PROO 2a	56
Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu.....	57
Kryterium nr 2. Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb.	60
Kryterium nr 3. Wpływ działań zawartych we wniosku na organizację przygotowującą się do utworzenia kapitału żelaznego. ..	61
Kryterium 4. Możliwość realizacji działań zaplanowanych we wniosku.	65
Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.	66
Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków w Priorytecie 3	68
Kryteria oceny merytorycznej wniosków PROO 3	69
Kryterium 1 – Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu	70
Kryterium 2 – Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb	71
Kryterium 3 – Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację (Wnioskodawcę) oraz jej otoczenie	72
Kryterium 4 – Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku	73
Kryterium 5 – Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.....	74
Dodatkowe informacje:.....	75

I. ROLA EKSPERTÓW W PROGRAMACH NIW-CRSO

EKSPERCI

Eksperci pełnią jedną z kluczowych ról dla prawidłowej realizacji Programów NIW-CRSO: Rządowego Programu NOWEFIO oraz Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich (PROO), a co za tym idzie – do osiągnięcia ich celów. Zainteresowanie konkursami wśród organizacji sektora pozarządowego jest bardzo wysokie – przewyższające dostępne na realizację Programów środki. W związku z tym rolą ekspertów jest odrzuć projekty niewpisujące się w dany Program, przygotowanych w sposób niegwarantujący osiągnięcia celów Programu oraz wskazanie projektów, które w najwyższym stopniu wpisują się w dany Program oraz złożona Oferta gwarantuje ich prawidłową realizację.

Zatem zadanie ekspertów stanowi **WYSOKĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ** – zarówno w szerszym kontekście – osiągnięcia celów danego, ocenianego Programu, jak i w węższym – poprzez stworzenie możliwości do rozwoju i realizacji działań przez organizacje otrzymujące dotacje, przy jednoczesnym odmówieniu dofinansowania innym podmiotom.

Należy także zaznaczyć, iż wszystkie podmioty uczestniczące w konkursie po jego rozstrzygnięciu, **otrzymują dostęp do zanonimizowanych kart ocen** – ważne jest zatem, aby karta oceny Oferty posiadała walor edukacyjny – wskazywała Oferentom na popełnione błędy, pozwalała na naukę oraz złożenie poprawionego wniosku w kolejnych konkursach, a jej treść wyczerpująco uzasadniała przyznaną punktację.

CELE PROGRAMU NOWEFIO A EKSPERCI

Celem Rządowego Programu NOWEFIO jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce. Wszystkie organizacje powinny mieć równą możliwość na otrzymanie dotacji – jedynie na podstawie złożonej Oferty. Duże, doświadczone organizacje o wysokim budżecie posiadają wyższe szanse na przygotowanie Oferty o wyższej jakości – zgodnie z logiką projektową, napisaną językiem projektowym – zawierającą specjalistyczne tzw. słowa kluczowe, dostosowaną do kryteriów oceny.

Rolą ekspertów jest zwrócenie uwagi oraz dokonanie oceny Ofert nie tyle z perspektywy technicznego przygotowania projektu, a w głównej mierze docenienie inicjatyw oddolnych, zakorzenionych w środowisku lokalnym, faktycznie wynikających z istniejących sytuacji, często proponowanych do realizacji przez małe, lokalne podmioty. Karta oceny merytorycznej, w związku z koniecznością jej standaryzacji, wymusza skupienie

uwagi eksperta na elementach logiki projektowej, należy zawsze pamiętać, iż NOWEFIO ma służyć rozwojowi sektora pozarządowego, a nie corocznemu finansowaniu działalności bieżącej organizacji, wzmocnieniu pozycji dużych, silnych podmiotów funkcjonujących w sektorze pozarządowym.

CELE PROGRAMU PROO A EKSPERCI

W ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich **eksperci dokonujący oceny merytorycznej wniosków pełnią jedną z kluczowych ról dla prawidłowej realizacji Programu** i osiągnięcia jego celów. Środki przeznaczone do rozdysponowania wśród beneficjentów są ograniczone w stosunku do zainteresowania Programem, konieczne jest dokonanie selekcji wniosków w oparciu o zawarte w dokumentach konkursowych kryteria i wytyczne. Eksperci przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu dzięki stworzeniu możliwości do rozwoju i realizacji działań poprzez przyznanie dotacji najlepiej ocenionym wnioskowi, przy jednoczesnym odmówieniu finansowania innym.

Zadaniem ekspertów jest:

1. Odrzucenie wniosków niewpisujących się w Program, przygotowanych w sposób niegwarantujący osiągnięcia jego celów;
2. Wskazanie wniosków, które w najwyższym stopniu wpisują się w Program oraz tych, których wnioskodawcy gwarantują prawidłową realizację założonych zadań.

Dodatkowo:

3. Edukowanie wnioskujących organizacji, poprzez odpowiednio opracowane i zredagowane uzasadnienia, dotyczące jakości złożonych wniosków. Zadaniem eksperta będzie zatem wskazanie organizacji popełnionych błędów, co pozwoli na złożenie poprawionego wniosku w kolejnych konkursach.

Celem Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich jest m.in. wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne. Wszystkie organizacje powinny mieć równą szansę otrzymania dotacji – **ocena powinna zatem opierać się wyłącznie na podstawie złożonego wniosku**. Oczywiście jest, że duże, doświadczone organizacje o wysokim budżecie posiadają większe szanse na przygotowanie wniosku o wyższej jakości. Dlatego też mało specjalistyczny język, czy nawet błędy językowe we wniosku, nie powinny wpływać na jego ocenę merytoryczną.

EKSPERCI A OFERENCI

Niezwykle istotną kwestią związaną z uczestnictwem ekspertów w procesie oceny wniosków, jest ich relacja z Oferentami. Mimo iż z założenia ocena merytoryczna jest oceną subiektywną, szczególnie ważnym jest, aby zapewnić Oferentom równe szanse – nie dopuścić do sytuacji, w której ekspert oceniający ofertę budzi wątpliwości pod względem relacji z organizacją, której Ofertę ocenia. Dlatego każdy ekspert podpisując umowę zobowiązany jest podpisać także deklarację bezstronności. Zakłada ona, iż eksperci podejmą wszelkie działania zmierzające do uniknięcia ryzyka konfliktu interesów, które mają lub mogą mieć wpływ na bezstronne i obiektywne dokonanie oceny. W przypadku zaistnienia konfliktu interesów oceniający powinien to zgłosić do NIW-CRSO oraz wycofać się z oceny danej oferty.

Warsztat pracy eksperta

Ekspertami zewnętrznymi oceniającymi wnioski w ramach konkursu NOWEFIO i PROO mogą być osoby, których wiedza i doświadczenie zawodowe odpowiadają zakresowi merytorycznemu Konkursu, dają rękojmię dokonywania oceny merytorycznej wniosków, a także posiadają doświadczenie w pracy lub współpracy z sektorem pozarządowym.

Jak wygląda procedura oceny i jak się do niej przygotować?

W przypadku oceny merytorycznej wniosków jeden ekspert ocenia ok. 20-30 wniosków (w zależności od liczby złożonych wniosków w danej edycji). Wszystkie wnioski do oceny zostaną przekazane jednorazowo za pomocą Systemu Obsługi Dotacji (www.generator.niw.gov.pl).

Bardzo ważne jest wcześniejsze zgłoszenie, jeżeli ekspert nie ma możliwości ocenienia otrzymanej liczby wniosków – im szybciej NIW-CRSO otrzyma to zgłoszenie, tym lepiej!

Dane ekspertów oceniających poszczególne wnioski nie są udostępniane Wnioskodawcom. Po rozstrzygnięciu Konkursu, NIW-CRSO opublikuje listę wszystkich ekspertów oceniających wnioski złożone w ramach Konkursu, bez przypisania wniosków do konkretnych ekspertów.

Organizacje nie mają możliwości odwołania od oceny merytorycznej wniosków wstępnych i pełnych. Dlatego niezwykle ważne jest odpowiednie uzasadnienie liczby przyznanych punktów, aby nie budziło ono żadnych wątpliwości ze strony Wnioskodawcy.

Plan pracy eksperta

1. Podstawowym zadaniem eksperta przed przystąpieniem do oceniania wniosków jest opracowanie własnego warsztatu pracy – tj. m.in. wybór właściwego sposobu organizacji pracy, wyznaczenie harmonogramu i odpowiednie rozplanowanie czasu pracy.
2. Bardzo ważnym i niezbędnym elementem pracy eksperta jest zapoznanie się z pełną dokumentacją konkursową, w szczególności:
 - a. Rządowym Programem Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030;
 - b. Rządowym Programem Fundusz inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030;
 - c. Regulaminem konkursowym Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich, edycja 2022 wraz z załącznikami;
 - d. Regulaminem Konkursowym Rządowego Programu Fundusz inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, edycja 2022;
 - e. Plikiem zawierającym najczęściej zadawane pytania dot. konkursu.
3. Do każdego z ekspertów przypisany będzie opiekun - pracownik NIW-CRSO. Jego zadaniem będzie wsparcie Eksperta na każdym etapie oceny.
4. Ekspert powinien zapoznać się z wnioskami wstępnymi i pełnymi, mając na uwadze wytyczne oceny wniosków.
5. Kolejnym etapem jest dokonanie oceny merytorycznej, zgodnie z kryteriami oceny.
6. Ocena merytoryczna wniosku wstępnego i pełnego dokonywana jest w karcie oceny wniosku wstępnego i pełnego w Systemie Obsługi Dotacji.
7. Po zakończonej ocenie wszystkich wniosków:
 - a. ekspert przygotowuje protokół zdawczo-odbiorczy i rachunek;
 - b. ekspert przekazuje oryginalne dokumenty w wersji papierowej (podpisane!) do NIW (pocztą, kurier, osobiście);
 - c. NIW-CRSO sprawdza protokół zdawczo-odbiorczy oraz rachunek;

d. opiekun eksperta przygotowuje dokumenty do przelewu.

Ogólne zasady oceny merytorycznej wniosków

- **Ocena merytoryczna jest oceną całego wniosku.** Poszczególne pola w karcie oceny nie są odzwierciedleniem/odbiciem pól tekstowych we wniosku - kryteria i ich uszczegółowienia nie są przypisane do konkretnych pól tekstowych wniosku.
- Uzasadnienie każdego z kryteriów powinno być rzetelne i odzwierciedlać liczbę przyznanych punktów. **W uzasadnieniu każdorazowo należy szczegółowo wyjaśnić przyczynę odjęcia punktów wskazując na konkretne braki i nieścisłości.**
- W przypadku zauważenia niezgodności którejkolwiek części wniosku (szczególnie dot. opisów i oświadczeń) ze stanem faktycznym – należy zawrzeć o tym informację w karcie oceny i niezwłocznie zgłosić ten fakt do opiekuna w NIW.

Należy także pamiętać, że:

- Ocena jest bezwarunkowa – nie ma możliwości poprawienia wniosku przez wnioskodawcę;
- **W toku oceny merytorycznej działalność wnioskodawcy nie powinna być wartościowana** – organizacje powinny mieć równe szanse na otrzymanie dotacji bez względu na rodzaj prowadzonej działalności pożytku publicznego. Działalność statutowa organizacji może być różnorodna, niszowa, mało znana, ale nie może być oceniana jako gorsza. Oceniający nie powinien ulegać znajdującym się we wniosku emocjonalnym przekazom.
- Ekspert powinien skupić się na ocenie danych zawartych we wniosku, a nie bazować na ogólnodostępnych informacjach o organizacji (ma to szczególne zastosowanie w przypadku dużych ogólnopolskich organizacji).
- Przyznanie dotacji oznacza nałożenie na beneficjenta odpowiedzialności, z którą niektóre organizacje mogą sobie nie poradzić. Dlatego oceniając potencjał organizacji należy zastanowić się czy dysponuje ona wystarczającymi zasobami pozwalającymi **udźwignąć ciężar wykonania zadania i rozliczenia dotacji.** Jeżeli istnieją uzasadnione obawy, że organizacja może mieć problem z wykonaniem zadania i rozliczeniem dotacji to powinno to znaleźć odzwierciedlenie w punktacji.
- **We wniosku ma być widoczna dusza organizacji – a nie znakomita technologia pisania wniosku.** Mało specjalistyczny język, czy nawet błędy językowe we wniosku nie powinny wpływać na jego ocenę merytoryczną.

Jeśli będzie ku temu podstawa, należy odjąć punkty w każdym z kryteriów, tzn. jeśli ta sama przesłanka stanowi podstawę obniżenia punktacji w jednym kryterium, oznacza to, że można obniżyć punktację za tą samą przesłankę w kolejnym kryterium. Bardzo dobrym przykładem mogą być błędy wskazane w diagnozie, które będą rzutowały na plan działań. Każde kryterium powinno być traktowane niezależnie.

O czym należy pamiętać przed zatwierdzeniem karty oceny?

Przed zakończeniem oceny Ekspert jeszcze raz powinien przeczytać kartę oceny, aby uniknąć niepotrzebnych błędów. Akceptując ostateczną ocenę merytoryczną wniosku Ekspert powinien pamiętać o dobrych praktykach, tj:

1. Zawsze należy sprawdzić, czy punkty w poszczególnych kryteriach zostały przyznane!
2. Każde obniżenie punktacji musi zostać uzasadnione – należy wskazać konkretnie, za co obniżono punktację!
3. Nie należy kopiować uzasadnień z innych wniosków i między kryteriami.
4. Nie należy wpisywać w uzasadnieniu oceny „jak wyżej”.
5. Każda ocena musi być zindywidualizowana, a uzasadnienie odnosić się bezpośrednio do treści ocenianego wniosku.
6. Należy unikać zwrotów: *zbyt ogólnie (...), wniosek jest niedopracowany (...), w sposób zbyt lakoniczny opisano (...)*
7. Należy unikać zdań wielokrotnie złożonych, języka obraźliwego, potocznego.
8. Ocena poszczególnych kryteriów musi być przeprowadzona zgodnie z wytycznymi.
9. Przed zakończeniem oceny należy zweryfikować poprawność językową i gramatyczną.
Zawsze należy sprawdzić, czy punkty zostały przyznane.
10. Przed zatwierdzeniem karty oceny należy ją ponownie przeczytać!

II. OCENA W RZĄDOWYM PROGRAMIE FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH (NOWEFIO)

RZĄDOWY PROGRAM FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH (NOWEFIO)

Głównym celem Programu jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa samoorganizacji społecznej.
2. Wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym.
3. Wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.

PRIORYTETY

Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego

W ramach Priorytetu 2. wspierana będzie aktywność społeczna na rzecz dobra wspólnego.

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny pozwolić na zwiększanie aktywności i samoorganizacji obywatelskiej w efekcie przyczyniając się do budowania i powiększania kapitału społecznego (tworzenia więzi społecznych, budowania zaufania, aktywności wolontariackiej w organizacjach obywatelskich).

W przypadku Priorytetu 2 należy w szczególności wziąć pod uwagę stopień aktywizacji beneficjentów w ramach zadania. Na ile będą oni biernymi odbiorcami zaproponowanych przez Oferenta działań, a na ile będą faktycznie, aktywnie uczestniczyć w realizacji zadania?

Priorytet 3.: Organizacje obywatelskie w życiu publicznym

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 3. powinny przyczyniać się do zwiększania obecności organizacji obywatelskich w życiu publicznym, wspierania dialogu obywatelskiego, procesów konsultacji, tworzenia forum debaty publicznej, budowania potencjału organizacji przez kształtowanie wizerunku organizacji obywatelskich w przestrzeni publicznej.

W przypadku Priorytetu 3 należy w szczególności wziąć pod uwagę praktyczny aspekt zaproponowanych do realizacji działań. Czy będą to projekty głównie teoretyczne, czy faktycznie przyczynią się do zwiększenia aktywności obywateli i organizacji w życiu publicznym?

Priorytet 4.: Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 4. powinny przyczyniać się do poprawy zarządzania w organizacjach obywatelskich, budowania struktur, tworzenia i doskonalenia zasobów, tworzenia i rozwijania strategii

działania organizacji, w tym strategii fundraisingowych, wypracowywania i wdrażania standardów działania organizacji, dotyczących np. zarządzania, oceny skuteczności działań organizacji, przejrzystości i otwartości, w tym upowszechniania w przystępny i przejrzysty sposób informacji o prowadzonych działaniach, kosztach i źródłach finansowania, kosztach pozyskiwania funduszy.

W przypadku Priorytetu 4 należy w szczególności przeanalizować na ile projekt ma charakter systemowy - odpowiada na istotny problem/potrzebę sektora pozarządowego? Przyczynia się do jej rozwiązania/łagodzenia? Jego efekty będą dostępne i możliwe do wykorzystania przez szerokie grono organizacji?

Projekty w Priorytecie 4 muszą mieć charakter szeroki, systemowy, a zatem należy zwrócić uwagę na potencjał organizacji do realizacji takiego działania - na ile organizacja jest w stanie wprowadzić zmianę systemową?

Zakres działań możliwych do zrealizowania w ramach Priorytetów 2-4 obejmuje wszystkie sfery zadań publicznych wymienione w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.) zwanej dalej UoDPPioW.

OGÓLNA OCENA POMYSŁU

Celem systemu oceny jest wyłonienie najbardziej wartościowych inicjatyw do dofinansowania. Wprowadzenie nowego kryterium do oceny merytorycznej ogólnej oceny pomysłu ma na celu **zwiększenie szans projektów najbardziej wartościowych, a nie tylko najlepiej napisanych**. Szczególnie jest to istotne w kontekście niskich różnic punktowych między ofertami oraz konieczności zdobycia bardzo wysokiej punktacji aby otrzymać dofinansowanie.

W efekcie:

- Projekt dobrze napisany o średniej wartości – wysoka szansa na dofinansowanie.
- Projekt dobrze napisany, z drobnymi błędami, o wysokiej wartości – niska szansa na dofinansowanie.

Założeniem mechanizmu jest przełamanie podejścia do przygotowywania ofert z perspektywy: *w jaki sposób napisać projekt, aby został oceniony wysoko?* a w zamian: *zaplanowanie takiego projektu, który będzie w najwyższym stopniu, potrzebny i wartościowy* – którego opis jest kryterium wtórnym do pomysłu. Kluczowa

odpowiedzialność w tym kontekście leży na ekspertach dokonujących oceny, gdyż ich rola w rozstrzyganiu konkursu znacząco ulega zwiększeniu.

Założeniem mechanizmu oceny pomysłu jest odejście od premiowania projektów napisanych idealnie na rzecz projektów charakteryzujących się niepowtarzalnymi rozwiązaniami, ciekawym podejściem do problemu i dużą wartością dla społeczeństwa obywatelskiego. W celu dokonania właściwej oceny pomysłu Ekspert powinien przeanalizować zadanie pod względem jego pomysłowości w podejściu do problemu, jakości i innowacyjności zaproponowanych rozwiązań w stosunku do potrzeb oraz wartości w kontekście siły wpływu na rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

A	Pomysł wartościowy <u>Rekomendowany do dofinansowania.</u>	Oferty oceniane na ocenę A, to wszystkie projekty, które bezdyskusyjnie wpisują się w założenia Programu, a dofinansowanie ich przyczyni się do osiągnięcia jego celów. Opierają się na dobrym, przemyślanym pomysle, charakteryzują się nowoczesnym podejściem i rozwiązaniami oraz wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego Projekty otrzymujące ocenę „A” powinny cechować się innowacyjnością oraz/lub wysokim wpływem na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w wyniku osiągnięcia rezultatów realizacji zadania. <u>Na ocenę „A” mogą zostać także ocenione projekty nieposiadające istotnego charakteru innowacyjnego</u>, ale w wysokim stopniu wpływające na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w wyniku osiągnięcia rezultatów realizacji zadania oraz posiadające potencjał wprowadzenia zmiany społecznej. Ocena „A” to taki „bardzo dobry” – 5 w skali szkolnej, czyli projekty o bardzo dobrym pomysle, rekomendowane przez eksperta do dofinansowania. UWAGA Dokonując oceny pomysłu warto uwzględnić gdzie projekt będzie realizowany? W zależności od specyfiki otoczenia pomysł oraz proponowane rozwiązanie mogą być mniej lub bardziej nowatorskie i innowacyjne np. wolontariat w szkole w jednej miejscowości będzie nowym rozwiązaniem, w innej takie działania będą powszechne.
B	Pomysł prawidłowy. <u>Rekomendowany do dofinansowania w przypadku dostępności środków.</u>	Oferty ocenione na ocenę B to projekty wpisujące się w założenia Programu jednakże nieposiadające cech innowacyjności (np. kolejne edycje tych samych działań dofinansowanych w latach poprzednich), charakteryzujące się wykorzystaniem powszechnie stosowanych rozwiązań skierowane do tych samych beneficjentów – czyli projekty nie wyróżniające się. Ocena „B” to taki „dobry” – 4, „dostateczny” – 3 w skali szkolnej. Są to nadal projekty wpisujące się w Program jednakże proponowane formy działań, podejście do problemu opierają się na wykorzystywanych już mechanizmach, wielokrotnie realizowanych w podobnym wymiarze, w niewielkim stopniu przyczyniających się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, Przykładem może być: dofinansowanie działań w prowadzonym klubie seniora, kolejne szkolenia z nordic walking, realizowany co roku obóz wakacyjny dla dzieci, dofinansowanie imprez masowych, szkolenia z obsługi komputera itd.

		UWAGA Ekspert oceniając ideę projektu, każdorazowo powinien do niej podejść indywidualnie – oceniając jej potencjał, innowacyjność, wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Oznacza to, że szkolenia komputerowe dla seniorów mogą być bardzo dobrym pomysłem jeżeli w danej miejscowości/grupie itd. takie działanie nie było nigdy realizowane.
C	Pomysł niewpisujący się bezpośrednio w cele Programu. <u>Rekomendowany brak dofinansowania.</u>	Oferty ocenione na ocenę C to projekty pośrednio wpisujące się w założenia Programu oraz takie, które w Program się nie wpisują. Ocena „C” to taki „niedostateczny” – 1 w skali szkolnej. Są to projekty, które nie wpisują się w Program lub wpisują się w niewielkim stopniu. Corocznie składane są oferty, których celem – pod płaszczykiem projektu społecznego – jest osiągnięcie innych korzyści. Jako przykłady można podać projekty dotyczące: remontu/wyposażenia remizy pod przykryciem szkoleń z pierwszej pomocy, wybudowania pomnika/kapliczki pod przykryciem zorganizowania obchodów upamiętniających jakieś wydarzenie, wzmocnienie działalności gospodarczej Oferenta pod przykryciem przeprowadzenia szkoleń. Przyznanie oceny C jest równoznaczne z (częściowym) zamknięciem szansy dla dofinansowania projektu.

Przyznana ogólna ocena pomysłu **KAŻDORAZOWO MUSI BYĆ SZCZEGÓŁOWO** przez eksperta uzasadniona. W celu prawidłowego funkcjonowania zaproponowanego rozwiązania spełnione muszą zostać przez ekspertów następujące przesłanki:

- Ocena „A” będzie dotyczyła większości projektów wpisujących się w Program – wpisujących się w Priorytet, a także posiadających walor społeczny.
- Ocena „B” w znaczącym stopniu zmniejsza szanse na otrzymanie dofinansowania. Projekty otrzymujące ocenę „B” muszą być to projekty, które rzeczywiście nie wyróżniają się niczym szczególnym (nie zasługują na ocenę „A”), nie aktywizują beneficjentów, które warto dofinansować jedynie w przypadku dostępności środków.
- Zadaniem oceny „C” jest odrzucenie projektów, które nie wpisują się w Program lub faktycznie realizują cele inne niż społeczne. Ocena „C” to taka „czerwona kartka” dla projektów, które zdaniem eksperta absolutnie nie powinny zostać dofinansowane w ramach Programu.

KRYTERIA MERYTORYCZNE

KRYTERIA MERYTORYCZNE OCENY

dotyczą ogólnych zasad odnoszących się do treści oferty, wiarygodności i zdolności projektodawcy do podjęcia realizacji projektu oraz zasad finansowania projektów w ramach NOWEFIO. Ogólne kryteria merytoryczne mają charakter uniwersalny, tj. odnoszą się do wszystkich projektów. Ogólne kryteria merytoryczne weryfikowane są na etapie oceny merytorycznej.

Oferta może otrzymać w ramach ogólnej oceny maksymalnie 100 pkt w ramach oceny merytorycznej.

Szczegółowe kryteria merytoryczne w 2022 r.	
	Maksymalna liczba punktów
1. Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację	25 pkt.
W przypadku stwierdzenia, że złożona oferta jest niezgodna z celem Programu lub nie wpisuje się w Priorytet, w którym została złożona, lub nie posiada charakteru systemowego w Priorytecie 4 Programu oferta otrzymuje „0” punktów i nie podlega dalszej ocenie. KAŻDORAZOWO NALEŻY TEN FAKT ZGŁOSIĆ OPIEKUNOWI.	
2. Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.	25 pkt.
3. Wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.	20 pkt.
4. Możliwość realizacji oferty (w partnerstwie formalnym, w ramach oferty wspólnej bądź partnerstwie nieformalnym) z uwzględnieniem doświadczenia jej członków.	20 pkt.
5. Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.	10 pkt.

Eksperci oceniają Ofertę zgodnie z powyższymi kryteriami biorąc pod uwagę poniższą skalę oceny spełnienia kryterium:

Maksymalna liczba punktów	Liczba przyznanych punktów			
	Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
25 punktów	21-25	16-20	11-15	0-10
20 punktów	18-20	15-17	11-14	0-10
10 punktów	9-10	7-8	5-6	0-4

Np. w przypadku oceny przez eksperta zasadności planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta jako niska, przyznana punktacja w 5 kryterium merytorycznym nie powinna być wyższa niż 4 punktów.

1. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: CELE I DIAGNOZA

Po wnikliwym zapoznaniu się z treścią Oferty ekspert może przystąpić do dokonania oceny oraz wypełnienia karty oceny merytorycznej Oferty. Pierwsze kryterium oceny merytorycznej dotyczy **adekwatności oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację.**

Informacje odnoszące się do powyższych kwestii powinny zostać opisane w szczególności w pkt 3

Syntetyczny opis zadania.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Złożona Oferta wpisuje się w cel Programu jakim jest Zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.
2. Oferta wpisuje się w Priorytet, w którym została złożona?
3. Zaplanowana Oferta jest adekwatna w odniesieniu do celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację (czy zaplanowane działania i cele wynikają z prawidłowo przygotowanej diagnozy)?
4. Cele (cel główny i cele szczegółowe) wskazane w Ofercie zostały prawidłowo sformułowane i są realne/możliwe do osiągnięcia?
5. Grupa oraz liczba beneficjentów jest właściwie określona, spójna oraz realna do objęcia w ramach planowanych działań?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem.

W kryterium 1 Oferta oceniana jest:

- **21-25 punktów** - ocena bardzo wysoka: jeżeli wpisuje się w cele Programu, zasady określone w Priorytecie, jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty;
- **16-20 punktów** - ocena wysoka: jeżeli wpisuje się w cele Programu, zasady określone w Priorytecie, jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty, jednakże pojawiają się drobne zastrzeżenia do przedstawionej diagnozy potrzeby oraz zasadności realizacji zadania;

- **11-15 punktów** - ocena umiarkowana: jeżeli w sposób pośredni wpisuje się w cele Programu lub zasady określone w Priorytecie lub nie jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty;
- **0-10 punktów** - ocena niska: jeżeli nie wpisuje się w cele Programu lub zasady określone w Priorytecie lub nie jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty i nie jest rekomendowana do dofinansowania;

W gdy Ekspert uzna, że **Oferta nie wpisuje się w cel główny NOWEFIO, w Priorytet, w którym została złożona lub nie posiada charakteru systemowego (w Priorytecie 4)** – nie została potwierdzona zasadność realizacji planowanego zadania publicznego – ekspert powinien przyznać w tym kryterium **ZERO punktów** oraz **skontaktować się z NIW-CRSO**. W takiej sytuacji pracownicy Biura Programów Horyzontalnych NIW-CRSO weryfikują, czy faktycznie Oferta nie spełnia wskazanego z powyższych kryteriów oraz przekazują informację zwrotną.

Przyczyną obniżenia punktacji w ramach 1 kryterium może być na przykład.:

- Diagnoza celowości realizacji zadania publicznego na wysokim poziomie ogólności;
- Brak istotnych elementów diagnozy (takich jak np. uwzględnienia danych potwierdzających zasadność realizacji zadania¹);
- Błędnie/zbyt ogólnie sformułowany cel główny/cele szczegółowe;
- Brak związku pomiędzy celami szczegółowymi a celem głównym;
- Błędnie określona grupa beneficjentów zadania (np. zbyt szeroko lub wykluczająco);
- Zaplanowanie uczestnictwa w projekcie nierealnej liczby beneficjentów (np. uczestnictwo w projekcie wszystkich mieszkańców danej miejscowości).

¹ UWAGA: nie ma wymogu, aby w Ofercie powoływać się na oficjalne dane. Poziom szczegółowości diagnozy zależny jest od specyfiki projektu (jego zakresu, skali, poziomu skomplikowania).

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 4 **muszą** posiadać **charakter systemowy** i **w skali co najmniej wojewódzkiej** przyczynić się do rozwiązywania problemów i przezwyciężania barier hamujących rozwój trzeciego sektora.

Projekty systemowe powinny spełniać następujące warunki:

- **Szeroki** – co najmniej regionalny (wojewódzki) lub ponadregionalny zasięg zadania. Projekty systemowe służą wzmocnieniu sektora pozarządowego w Polsce i podniesieniu jakości oraz standardów jego działań. Powinny odpowiadać na problem, który dotyczy znacznej części sektora pozarządowego. Działania projektu powinny być dostępne dla szerokiej grupy organizacji bądź działaczy sektora.
- **Praktyczne efekty działań.** Rezultaty działań systemowych nie powinny zostać ograniczone do opracowania wskazówek, wyników badań, modelu czy np. projektu zmian prawnych. Powinna zostać także podjęta aktywna próba wdrożenia wypracowanych rozwiązań bądź choćby ich pilotażowego przetestowania. Ta część „wdrożeniowa” powinna stanowić istotną (a nie tylko symboliczną) część działań projektu. W ten sposób projekt systemowy powinien, na ile to możliwe, zapoczątkować trwałe rozwiązanie zdiagnozowanego problemu.
- **Wykorzystanie dotychczasowego potencjału.** Projekty systemowe powinny wykorzystywać (o ile są dostępne) dotychczas przeprowadzone działania oraz zdobyte doświadczenia.

Projekty systemowe **muszą wpisywać się w jeden z poniższych obszarów**:

1. Systemowa poprawa zarządzania w organizacjach obywatelskich oraz wypracowywanie i wdrażanie standardów działania organizacji obywatelskich.
2. Edukacja nt. fundraisingu.
3. Tworzenie i rozwijanie porozumień organizacji obywatelskich.
4. Edukacja nt. informacji i komunikacji w organizacjach obywatelskich.
5. Kampanie społeczne i informacyjne nt. działalności organizacji obywatelskich.

2. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: DZIAŁANIA

Drugie kryterium oceny merytorycznej dotyczy **jakości planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji**.

Opis proponowanych działań w głównej mierze powinien być zawarty w części pkt 4 „*Plan i harmonogram działań na rok*”.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Opis planowanych działań tworzy spójną całość, jest adekwatny wobec zidentyfikowanych problemów?
2. Harmonogram realizacji projektu jest przejrzysty/klarowny?
3. Na ile terminy zawarte w harmonogramie pozwolą na realizację działań z powodzeniem?
4. Analiza ryzyka jest trafna, identyfikuje oraz odpowiada na najbardziej prawdopodobne zagrożenia?
5. Sposoby minimalizacji ryzyka są adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem. Przykładowo, uzasadnienie przyznanej oceny umiarkowanej jakości planu działań zawartych w ofercie w kryterium 2 powinno wskazywać na przyczyny odjęcia punktów – wskazywać braki, na podstawie których nie została przyznana ocena bardzo wysoka lub wysoka.

Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
21-25	16-20	11-15	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 2 kryterium może być na przykład:

- Brak spójności między diagnozą, działaniami a celami projektu: zaplanowanie działań nie przekładających się na realizację celu projektu (z wyłączenie działań związanych z rozwojem instytucjonalnym organizacji);
- Zbyt ogólny/zbyt szczegółowy harmonogram działań;
- Nieadekwatny okres realizacji zaplanowanych działań (np. działania zbyt skumulowane w czasie, działania jednorazowe – np. wydarzenia – realizowane w okresie kilku miesięcy);
- Pominięcie ryzyk o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia.

ANALIZA RYZYKA W PROJEKCIE

W ramach edycji 2022 Oferenci mogą zaplanować projekty roczne, 2 oraz 3- letnie. Na możliwość realizacji zadania wpływać z pewnością będzie trwająca epidemia COVID.

W tym kontekście bardzo ważnym jest, aby w Ofercie znalazła się analiza ryzyka dotycząca realizacji działań w kontekście sytuacji epidemiologicznej.

Ekspert powinien na to zwrócić szczególną uwagę!

EWALUACJA

W ramach edycji 2022 Oferenci muszą zaplanować działanie związane z przeprowadzeniem ewaluacji projektu. Dotyczy to generalnie ewaluacji na zakończenie zadania, jednakże jeżeli organizacja zaplanuje dodatkowo prowadzenie ewaluacji on-going - nie będzie to błędem.

Ewaluacja ma służyć Oferentowi - ma mu dostarczyć informacji zwrotnej na temat realizacji zadania. To Oferent będzie beneficjentem ewaluacji, nie NIW-CRSO.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę czy ewaluacja została zaplanowana a także czy Oferent faktycznie planuje z niej skorzystać.

Ewaluacja nie musi być zlecona do przeprowadzenia podmiotowi zewnętrznemu, nie musi zostać wykonana odpłatnie!

3. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: REZULTATY, WPŁYW, TRWAŁOŚĆ

Trzecie kryterium oceny merytorycznej dotyczy **wpływu działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań, w tym także trwałości rezultatów działań zawartych w ofercie i jakości środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.**

Bezpośredni efekt planowanych działań na uczestników oraz rezultaty tych działań Oferent powinien opisać w pkt. 5 *Opis zakładanych rezultatów realizacji zadania publicznego.*

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Planowane działania będą miały wpływ na ich uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań?
2. Rezultaty są mierzalne i realne do osiągnięcia?
3. Osiągnięcie rezultatów przyczyni się do realizacji celu projektu?
4. Rezultaty działań będą trwałe?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem.

UWAGA! W Ofercie automatycznie wpisane są rezultaty mierzące realizację celów Programu (powtarzające się w każdej ofercie złożonej ramach danego priorytetu), organizacja wypełnia, zgodnie ze specyfiką projektu wskaźniki liczbowe dla każdego z nich. Nie podlegają one ocenie. Służą do wewnętrznej weryfikacji realizacji celów programu.

Wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
18-20	15-17	11-14	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 3 kryterium może być na przykład.:

- Niski wpływ planowanych działań na ich uczestników;
- Określenie w Ofercie jedynie rezultatów ilościowych (tzw. produktów);
- Określenie nierealnego do osiągnięcia planowanego poziomu rezultatów;
- Źródła monitorowania wskaźników są nieadekwatne do pomiaru rezultatów;

- Niska trwałość rezultatów osiągniętych w ramach projektu.

4. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: POTENCJAŁ

Czwarte kryterium oceny merytorycznej dotyczy **możliwości realizacji oferty z uwzględnieniem doświadczenia kadry organizacji i jej partnerów.**

Potencjał Oferenta/ Oferentów, ich wcześniejsza działalność w głównej mierze będzie opisana w części IV
Charakterystyka oferenta.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Oferent (oraz jego partnerzy) są w stanie zrealizować z sukcesem zaplanowane w Ofercie działania?
2. Wymagania wobec kluczowych osób zaangażowanych w realizację zadania są określone na wystarczającym poziomie²?
3. Wkład własny osobowy i rzeczowy zaplanowany w ramach projektu jest niezbędny do jego prawidłowej realizacji³?

Co ważne, oceniając potencjał organizacji w 4 kryterium należy:

- **Oceniać potencjał w stosunku do planowanych działań** (ich skali i zakresu).

Działania mało skomplikowane, realizowanie lokalnie nie wymagają od Oferenta wykazania wielkiego potencjału i doświadczenia. Najważniejsze jest, aby doświadczenie i potencjał Oferenta i jego partnerów dawały wiarygodną możliwość zrealizowania przez nich zaplanowanych działań.

- **Oceniać potencjał zarówno Oferenta, jak i partnerów oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację zadania.**

Przykładowo: mała, lokalna organizacja może nie posiadać potencjału do samodzielnego zrealizowania zadania, ale dzięki włączaniu w jego realizację lokalnej szkoły, szansa na realizację zaplanowanych działań znacząco się zwiększa.

² UWAGA: Nie ma wymogu, aby w Ofercie podawać imiennie osoby zaangażowane w realizację zadania.

³ UWAGA: W ramach NOWEFIO 2022 nie ma wymogu wnoszenia wkładu własnego.

Możliwość realizacji oferty (w partnerstwie formalnym, w ramach oferty wspólnej bądź partnerstwie nieformalnym) z uwzględnieniem doświadczenia jej członków.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
18-20	15-17	11-14	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 4 kryterium może być na przykład:

- Potencjał Oferenta i partnerów niegwarantujący prawidłowej realizacji zadania.

5. KRYTERIUM MERYTORYCZNE: BUDŻET

Piąte kryterium oceny merytorycznej dotyczy **zasadności planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.**

Budżet jest przedstawiony w części V *Kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego* i w sposób usystematyzowany przedstawia wszystkie wydatki i ich związek z poszczególnymi działaniami.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Przedstawione koszty są racjonalne do poniesienia w celu realizacji projektu;
2. Stawki jednostkowe kosztów są adekwatne i realne;
3. Kosztorys nie zawiera kosztów niekwalifikowalnych;
4. Wydatki związane z rozwojem instytucjonalnym są uzasadnione i przyczyniają się rozwojowi Oferenta.

W ramach kategorii III. **Koszty związane z rozwojem instytucjonalnym własnej organizacji** (dawniej I.B) Oferent do wysokości 20% dotacji może przeznaczyć na realizację działań związanych z rozwojem instytucjonalnym własnej organizacji.

Działania tego typu mogą obejmować np.:

- podnoszenie kompetencji zespołu, pozyskiwanie wolontariuszy, budowanie bazy członkowskiej;
- prowadzenie działań rzeczniczych lub uczestniczenie w konsultacjach, ciałach dialogu, koalicjach;
- zaplanowanie i realizacja spójnych działań zmierzających do zapewnienia organizacji stabilności, większego zróżnicowania źródeł finansowania działalności, itd.;
- zakup sprzętu, wykonanie **drobnych** remontów nakierowanych na poprawę standardu realizacji misji.

KOSZTY W KATEGORII III NIE MUSZĄ BYĆ BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADANIA PUBLICZNEGO.

W przypadku wpisania w kategorii I kosztów przyczyniających się do rozwoju instytucjonalnego organizacji, które są niezbędne do realizacji zadania – nie jest to błędem.

Błędem jest wpisanie do kat. I kosztów przyczyniających się do rozwoju instytucjonalnego organizacji, które nie są związane z realizacją zadania.

Jednym z ostatnich pól w Ofercie jest *Uzasadnienie kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym organizacji (kat. III)*. W tym polu Oferent powinien wskazać dlaczego proponowane koszty z kat. III są uzasadnione i w jaki sposób wpłyną na rozwój instytucjonalny Oferenta. Jednakże, jeżeli Oferent nie opíše wszystkich kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym w tym polu – nie oznacza, że automatycznie należy je zakwestionować.

Jeżeli opinii eksperta taki koszt, mimo braku uzasadnienia, przyczyni się do rozwoju organizacji, można uznać go za kwalifikowalny.

Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
9-10	7-8	5-6	0-4

WKŁAD WŁASNY

Zgodnie z Regulaminem wniesienie wkładu własnego w ramach składanych ofert nie jest wymagane.

Brak wniesienia wkładu własnego przez Oferenta w ramach projektu NIE MOŻE być podstawą odjęcia punktów – obniżenia oceny.

Pozycje ponoszone z wkładu własnego są oznaczone w kosztorysie, z zasady nie należy kwestionować ich wartości.

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 5 kryterium przykładowo może być np.:

- Zawyżone/zaniżone stawki jednostkowe poszczególnych kosztów;
- Wpisanie do kosztorysu kosztów niekwalifikowalnych (np. niezwiązanych z realizacją zadania w kategorii I);

W przypadku uznania danego wydatku w kosztorysie za niekwalifikowalny, **ekspert oceniający ZOBOWIĄZANY JEST zakwestionować (obniżyć wysokość) wydatku w karcie oceny w części:** *Kwestionowane pozycje wydatków jako niekwalifikowalnych oraz wysokości kosztów jednostkowych wydatków wraz z uzasadnieniem i rekomendowaną kwotą.*

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE TO M.IN.:

Zakup nieruchomości gruntowej, lokalowej, budowlanej;

Wydatki majątkowe (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 14-15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.) i art. 16a ust. 1 w zw. z art. 16d ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1800) w tym:

- nieruchomości – w tym grunty,
- maszyny i urządzenia o wartości powyżej 10.000 zł,
- środki transportu o wartości powyżej 10.000 zł,
- aplikacje i strony internetowe o wartości powyżej 10.000 zł,
- pozostałe wartości niematerialne i prawne (autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje itp., know-how), których przewidywany okres używania jest dłuższy niż rok oraz zostały przeznaczone na potrzeby własne jednostki lub oddane do używania na podstawie umów najmu czy dzierżawy;
- inwentarz żywy.

Amortyzacja;

Koszty kar i grzywien;

Nagrody, premie i inne formy bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zajmujących się realizacją zadania;

Zakup napojów alkoholowych;

Szczegółowy wykaz kosztów niekwalifikowanych znajduje się w Regulaminie konkursu na str. 22.

KRYTERIUM STRATEGICZNE

W ramach oceny merytorycznej eksperci dokonują także oceny Kryterium strategicznego nr 4.

Kryterium strategiczne dotyczy tylko Priorytetu 2 oraz 3, z zastrzeżeniem, że treść kryterium jest różna w zależności od Priorytetu.

Lp.	Kryterium Strategiczne
4	Oferta zakłada działania z obszaru strategicznego: EKOLOGIA: działania z zakresu edukacji ekologicznej oraz wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju lub RODZINA: Działania na rzecz wsparcia rodzin i zdrowia psychicznego ich członków. <i>Tylko w Priorytecie 2.</i>
	Oferta zakłada działania mające na celu wsparcie regionalnych lub lokalnych ciał dialogu obywatelskiego (np. rad działalności pożytku publicznego, rad młodzieżowych, rad seniorów). <i>Tylko w Priorytecie 3.</i>

Ekspert, oceniając kryterium musi rozstrzygnąć czy przedstawiony w ofercie projekt społeczny będzie zakładał działania wskazane w treści kryterium. Co ważne:

- Oferta nie musi wpisywać się we wszystkie obszary jednocześnie - wystarczy, aby dotyczyła jednego z nich (np. działania z zakresu edukacji ekologicznej oraz wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju lub działania na rzecz wsparcia rodzin i zdrowia psychicznego ich członków);
- Działanie wpisujące się w kryterium strategiczne nie musi stanowić celu głównego i meritum projektu - może być jednym z jego elementów;
- **Należy jednak ocenić czy działanie wpisujące się w kryterium jest spójne z całością zadania!**
- Ocena kryterium musi zostać uzasadniona!

III. OCENA W RZĄDOWYM PROGRAMIE ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH (PROO)

Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich (PROO) to rządowy Program dotacyjny dla organizacji sektora pozarządowego, w ramach którego beneficjenci otrzymają środki na wsparcie rozwoju ich organizacji, co umożliwi im lepszą realizację działalności statutowej.

Ramy prawne PROO

- Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030 PROO został przyjęty uchwałą nr 104/2018 Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2018 roku.
- Art. 23 Ustawy o NIW – NIW–CRSO zarządza programami wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, które w drodze uchwały przyjmuje Rada Ministrów.
- Art. 30 ust. 4 Ustawy o NIW określa kryteria oceny merytorycznej wniosków.
- Ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.) - art. 88a tworzy Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, którego dysponentem jest Przewodniczący Komitetu ds. Pożytku Publicznego i którego przychodem jest 4% wpływów z dopłat z gier objętych monopolem państwa. Środki te stanowią źródło finansowania realizacji Programu.
- Rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 8. listopada 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. poz. 2149).

Cel główny PROO

Głównym celem Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich jest wsparcie rozwoju instytucjonalnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie udziału tych organizacji w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości.

Cele szczegółowe Programu to:

1. Wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne;
2. Wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym;

3. Poprawa stabilności finansowej organizacji obywatelskich.

Priorytety Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich, których nabór ogłoszono w edycji 2022 Programu oraz które podlegają ocenie Ekspertów zewnętrznych to:

1. **Priorytet 1a** – Zrównoważony rozwój organizacyjny - wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego.
2. **Priorytet 1b** – Dotacje na wkład własny w projektach międzynarodowych.
3. **Priorytet 2a** – Kapitały żelazne - dotacje operacyjne na wsparcie budowania początkowych kapitałów żelaznych.
4. **Priorytet 3** – Rozwój instytucjonalny lokalnych organizacji strażniczych i mediów obywatelskich.

W celu zachowania przejrzystości procedury i kryteriów oceny merytorycznej wniosków w poważnych Priorytetach, kryteria te omówione zostaną dla każdego Priorytetu z osobna.

Generalne zasady oceniania

Ekspert przygotowując się do oceny wniosków w ramach konkursu PROO powinien pamiętać o dobrych praktykach, które mogą być pomocne w trakcie organizacji procesu oceny.

Ekspert oceniając złożony przez Wnioskodawcę wniosek powinien móc uzyskać odpowiedź na pytanie „**Jak będzie wyglądała organizacja za kilka lat (po zakończeniu zadania)?**”.

W szczególności, czy organizacja po zakończeniu realizacji zadania:

- **zwiększy niezależność finansową** (czy będzie miała nowe/rozbudowane źródła finansowania);
- **będzie wzmocniona instytucjonalnie** – czy przybliży się do/ osiągnie samowystarczalność instytucjonalną;
- czy **działania statutowe będą realizowane bardziej efektywnie** (jakościowo, ilościowo).

W ramach PROO nie są finansowane projekty (rozumiane jako konkretne i wyodrębnione przedsięwzięcia) **tylko programy rozwoju i wzmocnienia organizacji obywatelskich** przy realizowaniu działań statutowych.

Niedozwolone jest finansowanie działalności gospodarczej, ani wykorzystywanie dotacji do prowadzonej działalności gospodarczej.

Przeprowadzając ocenę wniosku Ekspert powinien pamiętać, że:

- W pierwszej kolejności wniosek należy przeczytać w całości i przemyśleć, a następnie przystąpić do jego oceny. **Wniosek powinien być oceniany kompleksowo – należy go rozumieć, jako spójną całość.**
- **Głównym przedmiotem zainteresowania eksperta powinna być faktyczna ocena planu (wizji) rozwoju organizacji** rozumianego jako całość oraz wpływ zaplanowanych działań na realizację jej celów statutowych w przyszłości.
- Regulamin Konkursu w ramach PROO przewiduje stosunkowo niewiele progów punktowych – a zatem **bardzo ważne jest, by punkty były przydzielane w sposób surowy, przemyślany i wyważony.** Każdy punkt powinien być przydzielony zasłużenie oraz powinien zostać uargumentowany w karcie oceny.
- **Wymienione pod każdym kryterium podkryteria pełnią jedynie funkcję pomocniczą** – niespełnienie jednego z podkryteriów nie oznacza przyznania 0 punktów za dane kryterium.

Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków wstępnych i pełnych

w Priorytecie 1a

Kryteria oceny merytorycznej wniosków wstępnych

Wniosek wstępny jest swego rodzaju przygotowaniem do wniosku pełnego i cechuje go pewna ogólność. Z tego też powodu eksperci nie powinni wymagać od wnioskodawców by szczegółowo rozpisali planowane działania, oceniając to, czy w danym momencie planują kupić – przykładowo – trzy czy cztery kilogramy karmy dla zwierząt (tym bardziej, że kryterium 5 dot. adekwatności planowanych wydatków będzie oceniane dopiero na etapie wniosków pełnych). Na etapie wniosku wstępnego działania nie muszą być opisane w sposób dokładny i szczegółowy. **Najważniejszym wymaganym elementem wniosku jest wizja rozwoju organizacji, które powinna być opisana w sposób szczegółowy i konkretny.**

Kryteria oceny merytorycznej zawarte są w art. ust. 4 ustawy o NIW-CRSO:

- I. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu (celu głównego Programu i celów szczegółowych), w tym identyfikacja problemów i potrzeb organizacji oraz jej interesariuszy (**kryterium kluczowe dla oceny merytorycznej wniosków wstępnych**);
- II. Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb, plan działań obejmuje rozwój instytucjonalny w powiązaniu z realizacją celów i działań misyjnych;

- III. Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację (Wnioskodawcę i ew. grupę partnerską) oraz jej otoczenie (zasięg i znaczenie wpływu działań z punktu widzenia rozwoju instytucjonalnego Wnioskodawcy, interesariuszy, otoczenia, spójność działań i rezultatów, jakość wskaźników rezultatu, zaproponowanych metod pomiaru ich osiągnięcia, plan utrzymania trwałości rezultatów);
- IV. Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku (a w grupie partnerskiej z uwzględnieniem doświadczenia jej członków) – potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy, doświadczenie w działalności opisanej we wniosku, adekwatność sposobu zarządzania realizacją zaplanowanych działań;
- V. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek (kryterium niepodlegające ocenie na etapie oceny merytorycznej wniosków wstępnych).

I.p.	Kryterium	Liczba punktów
1.	Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu: • problemy i potrzeby organizacji oraz jej interesariuszy zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione; • założenia wniosku są adekwatne do celów PROO; • planowane działania wpisują się w zakres celów statutowych Wnioskodawcy Uwaga! Kryterium jest oceniane tylko na etapie oceny wniosku wstępnego!	25
2.	Propozycja działań w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb organizacji	10
3.	Potencjalny wpływ działań zawartych we wniosku na organizację zaangażowaną w ich realizację, interesariuszy i otoczenie	5
4.	Możliwość realizacji działań zaplanowanych we wniosku przez Wnioskodawcę	10
5.	Zasadność planowanych wydatków Uwaga! Kryterium nie jest brane pod uwagę na etapie oceny wniosku wstępnego!	-
	Suma punktów oceny merytorycznej wniosku wstępnego	50

Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu.

Ocena tego kryterium jest zasadniczym elementem oceny merytorycznej wniosków wstępnych.

By uzyskać pozytywną ocenę merytoryczną wniosek musi otrzymać nie mniej niż 50% punktów w Kryterium nr

1.

Ekspert powinien negatywnie ocenić wniosek gdy:

- a. wniosek nie wpisuje się w cele PROO;
- b. we wniosku brak jest zaplanowanych działań w odniesieniu do działań misyjnych/statutowych wnioskodawcy oraz jego wzmocnienia instytucjonalnego. **Te dwa komponenty koniecznie muszą pojawiać się we wniosku, by mógł on uzyskać ocenę pozytywną.**

Ekspert powinien w szczególności negatywnie ocenić:

- wniosek o charakterze wyłącznie projektowym (kiedy organizacja zakłada jedynie realizację kolejnych projektów),
 - wniosek o charakterze wyłącznie inwestycyjnym (kiedy organizacja zakłada jedynie wydatki o charakterze inwestycyjnym, a działalność misyjna jest pominięta).
- c. wniosek nie zawiera diagnozy co do rozwoju instytucjonalnego w oparciu o zidentyfikowane problemy i potrzeby bądź, gdy diagnoza jest niewiarygodna, niespójna, lakoniczna etc. Diagnoza powinna zawierać analizę problemów i potrzeb w odniesieniu do działalności statutowej oraz tych deficytów, które ograniczają rozwój instytucjonalny organizacji. Diagnoza powinna być poparta wiarygodnymi danymi źródłowymi oraz informacjami.
 - d. wniosek nie przewiduje działań odpowiadających sporządzonej diagnozie;

UWAGA

Zakładane działanie często może dotyczyć zarówno rozwoju instytucjonalnego jak i działań statutowych. Nie ma więc potrzeby, aby za wszelką cenę rozdzielać i kategoryzować poszczególne działania. Działania muszą być dobrze uzasadnione tak, by miały związek zarówno z misją jak i rozwojem, nie pozostawiając ekspertowi żadnych wątpliwości.

Część działań może być finansowanych NIE ze środków dotacji PROO, a np. z własnych środków organizacji. Nie jest to błąd. Przykładowo wnioskodawca może z środków PROO sfinansować część wynagrodzenia czy zakupu sprzętu.

Podczas przygotowywania oceny punktowej w kryterium nr 1 przydatne mogą być poniższe podkryteria:

Podkryterium 1: Czy problemy i potrzeby organizacji oraz jej interesariuszy zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione?

Zagadnieniom tym poświęcona jest w dużej mierze rubryka „Problemy i potrzeby wnioskodawcy”, jednakże elementy diagnozy mogą znajdować się też w pozostałych rubrykach.

Analizując wniosek w ramach przedmiotowego podkryterium należy zwrócić uwagę, czy:

- a) we wniosku zostały wskazane kluczowe problemy, potrzeby organizacji w działalności programowej i rozwoju instytucjonalnym?
- b) we wniosku zostały wskazane główne ograniczenia dla rozwoju organizacji, które mają strategiczne znaczenie dla celów statutowych?
- c) obecna we wniosku diagnoza problemów i potrzeb organizacji jest wiarygodna – w miarę możliwości organizacja powinna opierać się na obiektywnych przesłankach. Rekomendowane są własne analizy – dot. efektywności struktury organizacyjnych, zasobów ludzkich;

Podkryterium 2: Czy założenia wniosku są adekwatne do celów PROO?

Cel główny PROO:

- 1. wsparcie rozwoju instytucjonalnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie udziału tych organizacji w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości,
- 2. wszechstronnego rozwój sektora obywatelskiego, w tym podniesienia jakości działania organizacji, ich efektywnego zaangażowania w życie publiczne, zwiększenia funkcji kontrolnych oraz eksperckich,
- 3. wsparcie budowy silnego, sprawnego sektora obywatelskiego, który zachowując swoją różnorodność i niezależność będzie równocześnie realnym, równoprawnym partnerem w życiu publicznym i społecznym dla znacznie silniejszych instytucji władzy politycznej, ekonomicznej, medialnej czy samorządowej

Głównym celem Programu jest wsparcie rozwoju instytucjonalnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie udziału tych organizacji w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości. Wzmocnienie instytucjonalne ma prowadzić do wszechstronnego rozwoju sektora obywatelskiego, w tym do podniesienia jakości działania organizacji, ich efektywnego zaangażowania w życie publiczne, zwiększenia funkcji kontrolnych oraz eksperckich. Istotnym założeniem Programu jest wsparcie budowy silnego, sprawnego sektora obywatelskiego, który, zachowując swoją różnorodność i niezależność, będzie równocześnie realnym, równoprawnym partnerem w życiu publicznym i społecznym dla znacznie silniejszych instytucji władzy politycznej, ekonomicznej, medialnej czy samorządowej.

Podkryterium 3: Czy planowane działania wpisują się w zakres celów statutowych Wnioskodawcy? Czy działania z wniosku:

- są adekwatne do celów statutowych organizacji? Wnioskodawca powinien wskazać cele statutowe we wniosku.
- służą wzmocnieniu instytucjonalnemu organizacji i wzmocnieniu działalności statutowej?

Kryterium nr 2. Propozycja działań w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb organizacji.

Czy wniosek zawiera analizę zaplanowanych przez wnioskodawcę działań w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów i potrzeb organizacji?

Działania zaproponowane przez wnioskodawcę powinny wynikać z diagnozy (opisu problemów i potrzeb) i przyczyniać się do osiągnięcia opisanej wizji rozwoju wnioskodawcy. Opisane działania powinny pozwolić organizacji zniwelować zdiagnozowane deficyty, poprzez zaspokojenie ich potrzeb opisanych w przeprowadzonej diagnozie sytuacji organizacji.

Brak szczegółowego opisu działań nie powinien wpływać na obniżenie punktacji.

Najważniejsze jest zweryfikowanie, czy planowane działania przyczynią się do rozwoju wnioskodawcy i czy wynikają one z opisanych potrzeb wnioskodawcy.

Ekspert weryfikuje czy wskazane we wniosku działania skierowane na rozwój instytucjonalny przełożą się na rozwój działalności misyjnej organizacji.

Przykładowo, należy obniżyć punktację, gdy:

- a. we wniosku nie wykazano, że działania skierowane na rozwój instytucjonalny przełożą się na rozwój działalności misyjnej wnioskodawcy;
- b. działania oznaczone we wniosku nie wynikają wprost z diagnozy;
- c. działania nie wpływają na zmianę sytuacji organizacji w perspektywie długofalowej.

Kryterium nr 3. Potencjalny wpływ działań zawartych we wniosku na organizację zaangażowaną w ich realizację, interesariuszy i otoczenie.

Czy wniosek zawiera ocenę wpływu, jaki zaplanowane działania oraz wykorzystanie środków z dotacji będą miały na realizację działalności misyjnej (statutowej) i rozwój instytucjonalny?

Oceniając to kryterium, ekspert powinien odpowiedzieć sobie na pytania:

- Czy we wniosku opisano potencjalny wpływ zaplanowanych działań na zwiększenie możliwości prowadzenia działalności statutowej? Jeżeli tak - to jak istotny będzie to wpływ?
- Czy we wniosku wykazano potencjalny wpływ otrzymania dotacji na zwiększenie potencjału instytucjonalnego wnioskodawcy? Jeżeli tak - to jak istotny będzie to wpływ?

Wnioskodawca powinien szczegółowo opisać, jaki wpływ będzie miała przyznana dotacja na sytuację organizacji. We wniosku powinno zostać przedstawione, w jaki sposób realizacja zadania poprawi sytuację organizacji oraz wpłynie na zwiększenie możliwości prowadzenia działalności statutowej organizacji. W przypadku działań związanych z rozwojem instytucjonalnym Wnioskodawca powinien przedstawić, jak opisane działania wpłyną na potencjał instytucjonalny Wnioskodawcy, w kontekście rozwoju działań misyjnych.

Przykładowo, należy obniżyć punktację, gdy:

- a. we wniosku nie wykazano, że działania zwiększą możliwości działalności statutowej;
- b. we wniosku nie wykazano, że środki z dotacji zwiększą potencjał instytucjonalny organizacji;
- c. efekty realizowanych działań są niewspółmierne do otrzymanej dotacji.

Kryterium 4. Możliwość realizacji działań zaplanowanych we wniosku przez Wnioskodawcę.

Oceniając to kryterium, ekspert powinien odpowiedzieć sobie na pytania:

- Czy organizacja jest w stanie zrealizować planowane działania w wyznaczonym terminie i w ramach przewidzianego budżetu?
- Czy i w jaki sposób opisano wpływ zaplanowanego wsparcia instytucjonalnego na realizację działań statutowych?
- Czy organizacja ma potencjał do zrealizowania działań (zasoby rzeczowe, kadrowe, know-how)?
- Czy wysokość dotacji i skala zadania jest adekwatna do potencjału organizacji?
- Czy wnioskodawca wskazał małe zadania składające się na zaplanowane działania?
- Jak ekspert ocenia metody realizacji działań, ich zarządzanie, wdrażania?

Ocena wykonalności zadania (możliwości realizacji zaplanowanych działań) powinna być efektem analizy całego wniosku. Dzięki udzieleniu odpowiedzi na powyższe pytania, ekspert może ocenić wykonalność zaplanowanych działań. Analiza taka powinna brać też pod uwagę m. in. doświadczenie wnioskodawcy, adekwatność działań do założonego planu rozwoju, posiadane zasoby i planowany sposób realizacji zadania.

UWAGA

Budżet zadania jest rozłożony na 2-3 lata realizacji! Do prawidłowej analizy należy podzielić go na 2 lub 3 (w zależności od zaplanowanego harmonogramu), aby uzyskać kwotę, którą organizacja będzie chciała pozyskać w jednym roku rozliczeniowym.

Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.

Ocena tego kryterium nie jest przedmiotem oceny merytorycznej wniosków wstępnych.

We wniosku wstępnym Wnioskodawca wskazuje jedynie całkowitą kwotę dotacji w podziale na lata i z uwzględnieniem kosztów inwestycyjnych. Powyższy podział powinien pozwolić Ekspertowi na oszacowanie możliwości realizacji zadania (co jest istotne przy ocenie adekwatności środków do zaproponowanych działań).

Kryteria oceny merytorycznej wniosków pełnych PROO 1a

I.p.	Kryterium	Liczba punktów
1.	Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu: • problemy i potrzeby organizacji oraz jej interesariuszy zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione; • założenia wniosku są adekwatne do celów PROO; • planowane działania wpisują się w zakres celów statutowych Wnioskodawcy. Uwaga! Kryterium nie jest oceniane w ramach oceny wniosków pełnych – liczbę punktów przyznaje się proporcjonalnie do liczby punktów otrzymanych w tym samym kryterium w ramach oceny merytorycznej wniosków wstępnych.	
2.	Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb, w tym: • działania odpowiadają na potrzeby w zakresie działalności misyjnej Wnioskodawcy	25

	• zaplanowane działania są spójne, a wzmocnienie instytucjonalne wpłynie na skuteczność, zasięg, efektywność realizacji celów statutowych, • harmonogram zaplanowanych działań jest wykonalny, • działania przewidują aktywne zaangażowanie w zakresie budowy lub rozwijania sieci, federacji lub innych form współpracy sektora obywatelskiego.	
3.	Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację (Wnioskodawcę) oraz jej otoczenie, w tym: • zasięg i znaczenie wpływu działań z punktu widzenia rozwoju instytucjonalnego Wnioskodawcy, interesariuszy, otoczenia, • spójność działań i rezultatów, • jakość wskaźników rezultatu, zaproponowanych metod pomiaru ich osiągnięcia, • plan utrzymania trwałości rezultatów, • jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów, • jakość rezultatów w odniesieniu do różnicowania przyszłych źródeł przychodów, wykorzystywania różnorodnych metod pozyskiwania środków na działalność statutową.	20
4.	Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku, w tym: • potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy, • doświadczenie w działalności opisanej we wniosku, • adekwatność sposobu zarządzania realizacją zaplanowanych działań, • trafność i wszechstronność analizy ryzyka.	20
5.	Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek. Ocenie podlega czy zaplanowane wydatki są: • niezbędne do osiągnięcia rezultatów, • racjonalne i efektywne, • zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, • odpowiadające cenom rynkowym.	10
	Suma punktów oceny merytorycznej wniosku pełnego	100

Wniosek uzyskuje pozytywną ocenę merytoryczną jeśli uzyska nie mniej niż 60% wszystkich punktów.

Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu.

Ocena tego kryterium nie jest przedmiotem oceny merytorycznej wniosków pełnych, a liczbę punktów na etapie oceny wniosków pełnych przyznaje się proporcjonalnie do liczby punktów otrzymanych w tym kryterium w ramach oceny wniosków wstępnych!

Kryterium nr 2. Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb.

Dokonując oceny w ramach kryterium 2 należy odpowiedzieć na pytania wynikające z następujących podkryteriów:

Podkryterium 1: Czy działania odpowiadają na potrzeby w zakresie działalności misyjnej Wnioskodawcy?

Zgodnie z założeniami programu realizacja planowanych działań powinna pozwolić organizacji zmniejszyć deficyty, które uniemożliwiają jej świadczenie i rozwój działań misyjnych. Działania powinny jednoznacznie wynikać z przeprowadzonej diagnozy sytuacji i zaspokajać zidentyfikowane potrzeby w celu minimalizowania istniejących problemów.

Ekspert przygotowując ocenę powinien skupić się na tym, czy:

- a. działania przedstawione we wniosku odnoszą się do wcześniej zdiagnozowanych problemów i potrzeb?
- b. działania, jako sposoby zaradzenia wskazanym potrzebom są efektywne i faktycznie mogą służyć ich potrzebom?
- c. planowane działania pozwolą organizacji zwiększyć potencjał i możliwości działania w perspektywie długofalowej (dotacja nie zostanie „przejedzona”)?

Podkryterium 2: Czy zaplanowane działania są spójne, a wzmocnienie instytucjonalne wpłynie na skuteczność, zasięg, efektywność realizacji celów statutowych?

Ekspert oceniając wniosek wziąć pod uwagę, że planowane działania powinny stanowić pewien kompleksowy plan działania, który przybliży organizację do zwiększenia jej efektywności działania. W związku z powyższym powinien zbadać, czy:

- a. działania zaprezentowane we wniosku są spójne – czy działania są ze sobą choć w pewnym stopniu powiązane, nie stanowią losowej zbitki działań statutowych/listy życzeń a tworzą spójną całość i harmonijnie odpowiadają zarówno potrzebom nakreślonym we wniosku jak i specyfice danej organizacji?
- b. działania nawiązują zarówno do działalności misyjnej jak i służą wzmocnieniu instytucjonalnemu organizacji wnioskującej?
- c. działania przysłużą się ogółem rozwojowi organizacji wnioskującej, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia jej zasięgu działania, skuteczności lub efektywności w perspektywie długofalowej?

Podkryterium 3: Czy harmonogram zaplanowanych działań jest wykonalny?

Czy:

- a. wykonanie działań jest możliwa w przyjętych terminach realizacji?
- b. czy istnieje wysokie ryzyko naruszenia terminów realizacji zadań?

Szczególnie uważnie należy przyrzeć się czasochłonnym działaniom, przykładowo tym związanym z adaptacją nieruchomości/przeprowadzeniem remontów.

Podkryterium 4: Czy działania przewidują aktywne zaangażowanie w zakresie budowy lub rozwijania sieci, federacji lub innych form współpracy sektora obywatelskiego?

Czy:

- a. działania przyczynią się do większej współpracy organizacji pozarządowych, a Wnioskodawca przewiduje nawiązanie współpracy z innymi podmiotami pozarządowymi?
- b. działania choć w niewielkim stopniu będą miały wartość dla sektora pozarządowego?

Kryterium nr 3. Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację oraz jej otoczenie.

W niniejszym kryterium ważna jest analiza wpływu działań na samą organizację wnioskującą oraz na jej otoczenie. Przy wyliczeniu oceny punktowej w kryterium nr 3 należy udzielić odpowiedzi na następujące podkryteria:

Podkryterium 1: Zasięg i znaczenie wpływu działań z punktu widzenia rozwoju instytucjonalnego Wnioskodawcy, interesariuszy oraz otoczenia.

Czy:

- a. działania będą miały szeroki wpływ na organizację wnioskującą oraz jej otoczenie?
- b. jak daleki zasięg działań przewiduje Wnioskodawca i czy jest to realne?
- c. działania mają wpływać wyłącznie na Wnioskodawcę czy zarówno na organizację wnioskującą jak i jej interesariuszy wraz z otoczeniem?

Podkryterium 2: Czy działania i rezultaty są spójne?

Czy:

- a. każdemu działaniu odpowiada odpowiedni rezultat opisany wskaźnikiem liczbowym?
- b. rezultaty wynikają z opisanych działań?
- c. czy określono rezultaty jakościowe, ukazujące faktyczną zmianę jaką Organizacja chce osiągnąć realizując zadanie?
- d. planowane rezultaty odnoszą się do efektów realizowanych działań?
- e. przyjęte metody monitorowania i dokumentowania wskaźników są adekwatne?

Podkryterium 3: Jaka jest jakość wskaźników rezultatu, zaproponowanych metod pomiaru ich osiągnięcia?

Zgodnie z zasadami Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich działania zaprezentowane przez Wnioskodawców powinny być rozliczane przez rezultaty, a zatem w oparciu o zaproponowane przez Wnioskodawcę wskaźniki rezultatu. **Wskaźniki rezultatów stanowią zatem kluczowy element wniosku. Wniosek ze źle określonymi wskaźnikami rezultatów nie będzie mógł być prawidłowo rozliczony!**

Ekspert powinien zwrócić uwagę, czy przyjęte wskaźniki są właściwie dobrane i w sposób jednoznaczny wyrażają efekty planowanych działań. Stosowanie przez beneficjentów wskaźników typu „Wartość wydatkowanych środków na remont nieruchomości” wydaje się absolutnie niewłaściwy. Czy wydatkowanie mniejszej kwoty na remont będzie skutkowało nieosiągnięciem założonych rezultatów, jakimi jest stworzenie zmodernizowanej siedziby?

Ekspert weryfikując wniosek musi pamiętać przede wszystkim o tym, że:

1. **Każde zaprezentowane działanie musi mieć swój rezultat** – wskaźnik rezultatu.
2. **Wskaźnik rezultatu musi być wymierny** – musi być wyrażony w wartości liczbowej.
3. **Wskaźnik rezultatu musi mieć wartość bazową (wynoszącą często po prostu „0”) oraz wartość docelową (odzwierciedlającą cel do którego Wnioskodawca dąży).** Najczęściej wnioski mają również wartość pośrednią, która opisuje kamienie milowe osiągane w roku pośrednim przy dążeniu do osiągnięcia wartości docelowej.

4. **Każdy wskaźnik rezultatu musi zostać odpowiednio opisany.** Konieczne jest podanie działania, do którego dany wskaźnik się odnosi, a także podanie szczegółowego opisu metod jego pomiaru. Konieczne jest też podanie źródła danych służących do pomiaru wskaźnika.

Przykład prawidłowo opisanych wskaźników:

Nazwa wskaźnika: zakup samochodu dostawczego

Jednostka: pojazd

Wartość bazowa: 0 (gdyż organizacja nie posiadała żadnego pojazdu dostawczego)

Wartość pośrednia na rok 2022: 1 (gdyż organizacja planuje zakupić pojazd w roku 2022)

Wartość pośrednia na rok 2023: 1 (gdyż organizacja nadal będzie posiadała pojazd w roku 2023)

Wartość docelowa (tj. wartość na rok końca zadania w tym przypadku 2024): 1 (gdyż organizacja nadal będzie posiadała pojazd w roku 2024).

Przykład nieprawidłowo opisanych wskaźników:

Nazwa wskaźnika: zakup samochodu dostawczego

Jednostka: pojazd

Wartość bazowa: 0 (gdyż organizacja nie posiadała żadnego pojazdu dostawczego)

Wartość pośrednia na rok 2022: 1 (gdyż organizacja planuje zakupić pojazd w roku 2022)

Wartość pośrednia na rok 2023: 0 (błąd – gdyż mimo, że organizacja nie zakupi w tym roku żadnego pojazdu, to nadal będzie nim dysponowała!)

Wartość docelowa (tj. wartość na rok końca zadania w tym przypadku 2024): 1 (gdyż organizacja nadal będzie posiadała pojazd w roku 2024).

Podkryterium 4: Plan utrzymania trwałości rezultatów.

Według założeń PROO zadania realizowane w ramach Priorytetu 1a mają charakter planu rozwoju organizacji w perspektywie długofalowej. Dotacja ma pomóc organizacji przezwyciężyć problemy, które uniemożliwiają jej dalszy rozwój. W związku z powyższym efekty realizowanych działań powinny mieć charakter długofalowy i wskazywać na poprawę sytuacji organizacji w zakresie działalności statutowej i rozwoju instytucjonalnego.

Czy:

- organizacja planuje kontynuowanie części działań po skończeniu się dotacji, czy też wszelkie działania są planowane jedynie na czas trwania zadania?
- czy plan kontynuacji działalności na lata po zakończeniu realizacji zadania jest wykonalny i spójny z zaprezentowanymi działaniami?

Istotne jest, aby przynajmniej część wskaźników odnosiła się do rozwoju potencjału i możliwości działania organizacji.

Podkryterium 5: Jakość rezultatów w odniesieniu do różnicowania przyszłych źródeł przychodów, wykorzystywania różnorodnych metod pozyskiwania środków na działalność statutową.

Według założeń PROO zadanie powinno skutkować osiągnięciem przynajmniej częściowej niezależności beneficjenta. W sytuacji idealnej beneficjent, po zakończeniu realizacji zadania, nie powinien być już uzależniony od pozyskiwania grantów. W związku z powyższym w zadaniu powinny pojawić się działania i rezultaty wskazujące na to, czy:

- a. organizacja wnioskująca zakłada dywersyfikację źródeł pozyskiwania środków?
- b. organizacja planuje pozyskać inne niż do tej pory źródła przychodu?
- c. organizacja planuje zwiększyć swoje przychody?

Kryterium nr 4. Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku

W niniejszym kryterium ważna jest podmiotowa analiza wniosku. Ekspert powinien skupić się tu bardziej na samej organizacji i na tym, czy jej potencjał daje rękojmię poprawnego wykorzystania dotacji. Wnioskodawca w treści wniosku powinien przedstawić informacje umożliwiające ocenę potencjału organizacji i jego adekwatność do planowanych działań. Z opisu powinno wynikać, że wnioskodawca posiada odpowiednie kwalifikacje doświadczenie, które umożliwią mu realizację przedmiotowego zadania i osiągnąć zaplanowane rezultaty.

Przy wyliczeniu oceny punktowej w kryterium nr 4 należy udzielić odpowiedzi na następujące podkryteria:

Podkryterium 1: Jaki jest potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy?

Czy:

- a. organizacja dysponuje odpowiednim zapleczem kadrowym – czy zespół zarządzający jest kompetentny? Czy organizacja dysponuje odpowiednim potencjałem technicznym i ekonomicznym, by prawidłowo zrealizować zakładane działania?
- b. osoby zaangażowane w realizację działań są odpowiednio kompetentne i doświadczone?

Podkryterium 2: Jakie jest doświadczenie wnioskodawcy w opisanej we wniosku działalności?

Czy:

- a. organizacja realizowała już zadania/projekty za porównywalną kwotę?

- b. jeśli sama organizacja jest stosunkowo niedawno utworzona, to czy jej zespół zarządzający/koordynatorzy wykonujący zadanie posiadają odpowiednie doświadczenie?
- c. jeśli sama organizacja dopiero niedawno uzyskała formalny status, to czy wcześniej nie funkcjonowała na zasadach nieformalnych?

Podkryterium 3: Czy wniosek zawiera trafną i wszechstronną analizę ryzyka?

Wniosek powinien zawierać zwięzłą analizę ryzyka wykonania zadania. Mimo, że nie jest to niezbędny wymóg, to zamieszczenie trafnej i wszechstronnej analizy ryzyka powinien być wyróżniony.

W nawiązaniu do tego podkryterium ekspert powinien ocenić opis głównych ryzyk, które mogą mieć negatywny wpływ na realizację zaplanowanych działań lub osiągnięcie założonych rezultatów. Analiza ryzyka powinna zawierać również sposoby zapobiegania poszczególnym zagrożeniom, które powinny być opisane przez wnioskodawcę.

Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.

Kryterium to obejmuje szczegółową analizę budżetu przedstawionego we wniosku. Kluczowe jest, by wydatki zaplanowane przez Wnioskodawcę były zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz Regulaminem Konkursu.

W przypadku tego kryterium ekspert powinien wziąć pod uwagę następujące elementy:

- ✓ Czy zaplanowane wydatki są bezpośrednio związane z realizacją działań przygotowawczych do utworzenia kapitału żelaznego?
- ✓ Czy zaplanowane wydatki są niezbędne do osiągnięcia rezultatów, racjonalne i efektywne, zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, odpowiadające cenom rynkowym?

Mając powyższe na uwadze Ekspert powinien zwrócić uwagę, czy wydatki są:

1. Niezbędne do osiągnięcia zakładanych rezultatów;
2. Racjonalne i efektywne;
3. Zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;
4. Odpowiadające cenom rynkowym.

W sytuacji stwierdzenia, że dany wydatek jest nieracjonalny, został przeszacowany lub nie wpisuje się w cele Programu należy go zakwestionować poprzez wypełnienie tabeli: „Kwestionowane pozycje wydatków”.

Należy w tym miejscu wybrać z listy nazwę wydatku, wskazać jaka wielkość wydatku jest możliwa do pokrycia z dotacji oraz uzasadnić swoją decyzję.

WYDATKI INWESTYCYJNE

Z punktu widzenia księgowości istotne jest również, by koszty inwestycyjne były odpowiednio oznaczone.

Poprzez wydatki inwestycyjne rozumiemy środki trwałe oraz wartości niematerialne powyżej 10 000 zł.

Błędne określenie kosztów jako inwestycyjne lub nie, powinno stanowić podstawę do odjęcia punktów. Jest to szczególnie istotne, gdyż na podstawie budżetu z wniosku ustalana jest kwota dotacji w podziale na środki na działalność bieżącą oraz wydatki inwestycyjne. Wnioskodawca określa rodzaj wydatków wybierając w ostatniej kolumnie budżetu opcję „TAK”. Błędna kwalifikacja wydatków może skutkować brakiem możliwości przekazania dotacji na dany cel.

Zgodnie z Ustawą o Rachunkowości **wartości niematerialne i prawne** – rozumie się jako nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności:

- ✓ autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje,
- ✓ prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych,
- ✓ know-how.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

Środki trwałe – rozumie się przez to rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki, w szczególności:

- ✓ nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- ✓ maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- ✓ ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- ✓ inwentarz żywy.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Z uwagi na przepisy prawa powszechnie obowiązującego niedopuszczalne jest finansowanie działalności z dotacji otrzymanej w ramach PROO. Organizacja wnioskująca może jednak prowadzić działalność gospodarczą, jeśli jej finansowanie nie pochodzi z dotacji. Co więcej, w ramach dotacji pochodzącej z PROO można sfinansować przygotowanie do rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej (o ile środki trwałe zakupione w tym celu nie będą użytkowane w celu prowadzenia działalności gospodarczej).

Dozwolone jest:

Finansowanie z dotacji z PROO odpłatnej działalności pożytku publicznego.

Prowadzenie przez Wnioskodawcę działalności gospodarczej, której finansowanie pozyskiwane jest ze źródeł innych niż dotacja z PROO.

Finansowanie z dotacji z PROO przygotowania do prowadzenia działalności gospodarczej (np. poprzez pokrycie kosztów kursów, szkoleń, studiów etc.).

Niedozwolone jest:

Finansowanie z dotacji z PROO działalności gospodarczej.

Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków pełnych w Priorytecie 1b

Przedmiotem Konkursu jest wsparcie zadań służących zwiększeniu aktywności organizacji obywatelskich w zakresie realizacji przez nie projektów międzynarodowych oraz sięganiu przez te organizacje po środki w ramach programów wdrażanych przez instytucje zagraniczne. Przedmiot konkursu będzie realizowany poprzez sfinansowanie wkładów własnych organizacji, które uzyskują dofinansowanie projektów z innych źródeł. W ramach Priorytetu 1b PROO udzielane są dotacje na realizację zadań określonych w art. 88a ust. 5 pkt 2-4 UoGH.

Dotacje udzielane w ramach Priorytetu 1b są przeznaczone wyłącznie na sfinansowanie wkładu własnego, który pozwoli na:

1. Udział organizacji obywatelskich w projektach międzynarodowych.
2. Realizację projektów w ramach programów wdrażanych przez instytucje zagraniczne oraz realizację projektów w ramach programów ponadnarodowych.

Dotacja może zostać przyznana wyłącznie na pokrycie wymaganego wkładu własnego w projektach międzynarodowych, które są zgodne z celami PROO. Zadaniem eksperta jest m.in. weryfikacja tego warunku na etapie oceny merytorycznej wniosku.

UWAGA!

"Projekt międzynarodowy" według PROO 1B to projekt, który jest finansowany ze źródeł zagranicznych (oraz nie jest finansowany lub współfinansowany z polskich środków publicznych) i realizowany między innymi na terenie Polski lub poza jej granicami

Projekt międzynarodowy, którego wkład własny ma zostać sfinansowany z dotacji w Prioryecie 1b PROO musi być realizowany w ramach programu wdrażanego przez instytucje zagraniczne lub programu międzynarodowego, **którego budżet nie przewiduje środków dedykowanych (wydzielonych dla) Rzeczypospolitej Polskiej.**

Dlatego też niektóre projekty mimo, że są kojarzone z programami międzynarodowymi, to jednak nie będą wypełniały powyższych warunków. Chodzi tu o projekty finansowane ze środków, które są dedykowane są Rzeczypospolitej Polskiej, co oznacza, że stanowią część budżetu państwa i że tylko z tego źródła mogą zostać otrzymane przez Beneficjenta wspomnianego Programu. Takie programy nie realizują założonych celów konkursu, dlatego wkłady własne organizacji nie mogą być sfinansowane z PROO 1B.

Przykładowe Programy, które nie są wspierane w ramach konkursu PROO 1 B:

- Programu Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy (Środki Mechanizmu EOG i NMF),
- Program „Kultura” (Środki Mechanizmu Finansowego EOG i NMF),
- Program „Sprawy wewnętrzne” (Środki Mechanizmu Finansowego EOG i NMF),
- Program „Edukacja” (Środki Mechanizmu Finansowego EOG i NMF),
- Program Krajowego Funduszu Azylu Migracji i Integracji.

Nie jest to zamknięta lista, należy pamiętać, aby zweryfikować, czy dany Program jest finansowany lub współfinansowany z polskich środków publicznych.

Są to podstawowe założenia Programu, które musi spełnić każdy wniosek konkursowy. Oznacza to, że we wniosku muszą znaleźć się elementy wskazujące, że realizacja zadania będzie wiązała się z udziałem organizacji

obywatelskiej w projekcie międzynarodowym, z realizacją projektu w ramach programów wdrażanych przez instytucje zagraniczne lub z realizacją projektu w ramach programów ponadnarodowych.

Niespełnienie tego wymagania powinno skutkować odrzuceniem wniosku na etapie oceny merytorycznej – punktację należy obniżyć pierwszym kryterium oceny (dot. adekwatności wniosku w odniesieniu do celów Programu).

Konkurs prowadzony jest z pominięciem etapu pierwszego (wnioski wstępne), zgodnie z § 18 ust. 1 RwfWRSO, ze względu na przedmiot Konkursu, opisany w rozdziale 4 Regulaminu, tj. wsparcie organizacji obywatelskich w realizacji projektów międzynarodowych oraz w sięganiu po środki w ramach programów wdrażanych przez instytucje zagraniczne, poprzez zapewnienie im środków na wymagany dla tego typu przedsięwzięć wkład własny.

W przypadku oceny merytorycznej wniosków w priorytecie 1b jeden ekspert ocenia wnioski w liczbie ok. dziesięciu wniosków (w zależności od liczby wniosków złożonych w danej edycji). Wszystkie wnioski do oceny zostaną przekazane jednorazowo.

Kryteria oceny merytorycznej wniosków PROO 1b

I.p.	Kryterium	Liczba punktów
1.	Adekwatność Wniosku w odniesieniu do celów Programu (celu głównego Programu i celów szczegółowych) – założenia projektu, którego wkład własny ma zostać sfinansowany ze środków dotacji są adekwatne do celu głównego PROO i obejmuje: • wsparcie rozwoju instytucjonalnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego, • zwiększenie udziału organizacji obywatelskich w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości, • wszechstronny rozwój sektora obywatelskiego, w tym podniesienie jakości działania organizacji, • zaangażowanie organizacji obywatelskich w życie publiczne,	25

	• zwiększenie funkcji kontrolnych oraz eksperckich, • wsparcie budowy silnego, sprawnego sektora obywatelskiego, który zachowując swoją różnorodność i niezależność będzie równocześnie realnym, równoprawnym partnerem w życiu publicznym i społecznym dla znacznie silniejszych instytucji władzy politycznej, ekonomicznej, medialnej czy samorządowej.	
2.	Jakość planu działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb.	25
3.	Wpływ działań zawartych w projekcie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację projektu oraz inne podmioty będące interesariuszami działań, w tym także trwałość rezultatów działań i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.	20
4.	Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku (w grupie partnerskiej z uwzględnieniem doświadczenia jej członków).	20
5.	Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.	10
	Suma punktów oceny merytorycznej wniosku	100

Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu.

Ocena tego kryterium jest zasadniczym elementem oceny merytorycznej wniosków. By uzyskać pozytywną ocenę merytoryczną wniosek musi otrzymać nie mniej niż 50% punktów w Kryterium nr 1.

Ekspert powinien negatywnie ocenić wniosek gdy:

- a. wniosek nie zakłada **sfinansowania minimalnego wkładu własnego**, wymaganego przy realizacji projektu międzynarodowego
- b. projekt, do którego wkład własny stara się uzyskać Wnioskodawca, nie ma charakteru międzynarodowego (zgodnie z definicjami przyjętymi w *Regulaminie*), nie jest elementem programu wdrażanego przez instytucję zagraniczną, bądź nie jest realizowany w ramach programu międzynarodowego.
- c. działania przewidziane przez Wnioskodawcę nie mieszczą się w jego działalności statutowej;

- d. wniosek nie wpisuje się w cele PROO (szczególnie gdy projekt międzynarodowy, o którym mowa wyżej, nie jest zgodny z celami PROO);
- e. wniosek jest w rażącym stopniu niezgodny z Regulaminem (przykładowo – przewiduje sfinansowanie z środków PROO działalności gospodarczej);

UWAGA

W przeciwieństwie do innych konkursów związanych z PROO, konkurs organizowany w ramach PROO 1b dotyczy przyznania dotacji na wkład własny do projektu. Logika projektowa nie tylko może, ale i powinna pojawiać się we wniosku!

Część działań może być finansowanych NIE ze środków dotacji PROO, a np. z własnych środków organizacji. Nie jest to błąd. Przykładowo Wnioskodawca może z środków PROO sfinansować część wynagrodzenia czy zakupu sprzętu.

Kryterium nr 2. Jakość planu działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb.

Czy wniosek (wraz z załącznikami) zawiera analizę zaplanowanych przez Wnioskodawcę działań w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów i potrzeb?

Działania zaproponowane przez Wnioskodawcę powinny wynikać z diagnozy (opisu problemów i potrzeb) i przyczyniać się do osiągnięcia określonego przez Wnioskodawcę celu.

Najważniejsze jest zweryfikowanie, czy planowane działania przyczynią się do rozwiązania naświetlonej we wniosku sytuacji problemowej i czy wynikają one z opisanych potrzeb.

Dokonując oceny w ramach kryterium 2 należy odpowiedzieć na pytania:

Czy działania odpowiadają na potrzeby?

Czy:

- d. działania przedstawione we wniosku odnoszą się do wcześniej zdiagnozowanych problemów i potrzeb?
- e. działania, jako sposoby zaradzenia wskazanym potrzebom są efektywne?

Czy zaplanowane działania są spójne, a przeprowadzenie wpłynie na skuteczność, zasięg, efektywność realizacji celów statutowych?

Czy:

- a. działania zaprezentowane we wniosku są spójne – czy działania są ze sobą choć w pewnym stopniu powiązane, nie stanowią losowej zbitki działań statutowych/listy życzeń a tworzą spójną całość i harmonijnie odpowiadają zarówno potrzebom nakreślonym we wniosku jak i specyfice danej działalności?
- b. działania wpisują się w profil działalności misyjnej organizacji wnioskującej?
- c. działania przysłużą się ogółem rozwojowi organizacji wnioskującej, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia jej zasięgu działania, skuteczności lub efektywności?

Kryterium nr 3. Wpływ działań zawartych w projekcie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację projektu oraz inne podmioty będące interesariuszami działań, w tym także trwałość rezultatów działań i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.

W niniejszym kryterium ważna jest analiza wpływu działań na otoczenie.

Przy wyliczeniu oceny punktowej w kryterium nr 3 należy udzielić odpowiedzi na następujące pytania:

Jaki jest zasięg i znaczenie wpływu działań z punktu widzenia rozwoju instytucjonalnego Wnioskodawcy, interesariuszy oraz otoczenia.

Czy:

- a. działania będą miały szeroki wpływ na uczestników projektu, organizacje zaangażowane w jego realizację oraz inne podmioty-interesariuszy działań?
- b. jaki wpływ będzie miał projekt na samego Wnioskodawcę?
- c. jak daleki zasięg działań przewiduje Wnioskodawca i czy jest to realne?
- d. działania i ich rezultaty są spójne z resztą wniosku?
- e. wniosek zawiera ocenę wpływu, jaki zaplanowane działania oraz wykorzystanie środków z dotacji będą miały na realizację działalności misyjnej (statutowej) i rozwój instytucjonalny?

Czy wniosek przewiduje uzyskanie pewnej trwałości rezultatów i ich skutków?

Mimo, że Priorytet PROO 1b nie jest skoncentrowany na rozwoju instytucjonalnym, pożądane jest by efekty działań Wnioskodawcy odznaczały się pewną trwałością.

Czy:

- a. organizacja planuje kontynuowanie części działań po skończeniu się dotacji, czy też wszelkie działania są planowane jedynie na czas trwania zadania?
- b. czy plan kontynuacji działalności na lata po zakończeniu realizacji zadania jest wykonalny i spójny z zaprezentowanymi działaniami?
- c. czy Wnioskodawca przewiduje rozpowszechnienie skutków działań?

Kryterium 4. Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku

Oceniając to kryterium, ekspert powinien odpowiedzieć sobie na pytania:

- Czy zaplanowane działania są możliwe do zrealizowania?
- W jaki sposób Wnioskodawca uzasadnił wybór zaplanowanych działań?
- Czy Wnioskodawca wskazał małe zadania składające się na zaplanowane działania?
- Jak ekspert ocenia metody realizacji działań, ich zarządzanie, wdrażania?

Ocena wykonalności zadania (możliwości realizacji zaplanowanych działań) powinna być efektem analizy całego wniosku. Dzięki udzieleniu odpowiedzi na powyższe pytania, ekspert może ocenić wykonalność zaplanowanych działań. Analiza taka powinna brać też pod uwagę m. in. doświadczenie Wnioskodawcy, adekwatność działań do założonego planu rozwoju, posiadane zasoby (sprzętowe, finansowe i osobowe) a także planowany sposób realizacji zadania. W celu oceny tego kryterium pomocna jest Część B wniosku – informacje o Wnioskodawcy. Organizacja wnioskująca ma tam za zadanie opisać swoją działalność, z uwzględnieniem historii działania, opisać własny potencjał w wymiarze instytucjonalnym, organizacyjnym i programowym, a także wskazać zdolności do zarządzania projektami (szczególnie w aspekcie międzynarodowym).

Ważne jest przeprowadzenie analizy dotyczącej potencjału kadrowego, technicznego i ekonomicznego Wnioskodawcy.

Czy:

- a. organizacja dysponuje odpowiednim zapleczem kadrowym – czy zespół zarządzający jest kompetentny? Czy organizacja dysponuje odpowiednim potencjałem technicznym i ekonomicznym, by prawidłowo zrealizować zakładane działania?

- b. czy osoby zaangażowane w realizację działań są odpowiednio kompetentne i doświadczone?

Jakie jest doświadczenie Wnioskodawcy w opisanej we wniosku działalności?

Czy:

- a. organizacja realizowała już zadania/projekty za porównywalną kwotę?
- b. jeśli sama organizacja jest stosunkowo niedawno utworzona, to czy jej zespół zarządzający/koordynatorzy wykonujący zadanie posiadają odpowiednie doświadczenie?
- c. jeśli sama organizacja dopiero niedawno uzyskała formalny status, to czy wcześniej nie funkcjonowała na zasadach nieformalnych?

Czy wniosek zawiera trafną i wszechstronną analizę ryzyka?

Wniosek może zawierać zwięzłą analizę ryzyka wykonania zadania. Mimo, że nie jest to niezbędny wymóg, to zamieszczenie trafnej i wszechstronnej analizy ryzyka należy przyjąć jako dobrą praktykę.

Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.

Kryterium to obejmuje analizę budżetu przedstawionego we wniosku. Kluczowe jest, by wydatki zaplanowane przez Wnioskodawcę były zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz Regulaminem Konkursu.

Wydatki muszą być zatem:

- 5. Niezbędne do osiągnięcia zakładanych rezultatów;
- 6. Racjonalne i efektywne;
- 7. Zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;
- 8. Odpowiadające cenom rynkowym.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Z uwagi na przepisy prawa powszechnie obowiązującego niedopuszczalne jest finansowanie działalności gospodarczej z dotacji otrzymanej w ramach PROO. Organizacja wnioskująca może jednak prowadzić działalność gospodarczą, jeśli jej finansowanie nie pochodzi z dotacji.

Dozwolone jest:

Finansowanie z dotacji z PROO odpłatnej działalności pożytku publicznego.

Prowadzenie przez Wnioskodawcę działalności gospodarczej, której finansowanie pozyskiwane jest ze źródeł innych niż dotacja z PROO.

Finansowanie z dotacji z PROO przygotowania do prowadzenia działalności gospodarczej (np. poprzez pokrycie kosztów kursów, szkoleń, studiów etc.).

Niedozwolone jest:

Finansowanie z dotacji z PROO działalności gospodarczej.

Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków w Prioryecie 2a

Przedmiotem Konkursu PROO 2a jest udzielenie dotacji na działania obejmujące kompleksowe przygotowanie Wnioskodawcy do utworzenia kapitału żelaznego.

Priorytet 2a zakłada wsparcie zadań publicznych, których celem będzie przygotowanie i realizacja działań zmierzających do zbudowania po okresie przygotowawczym, w oparciu o lokalne środowisko organizacji, jej partnerów społecznych i publicznych, początkowych kapitałów żelaznych organizacji obywatelskich.

Co bardzo ważne, Priorytet 2a zakłada właśnie realizację działań zmierzających do zbudowania kapitału, a nie działań budujących ten kapitał. Jest to bardzo istotna różnica, ponieważ proces gromadzenia środków finansowych nie jest przedmiotem tego Priorytetu Konkursu. Należy mieć na uwadze, że przychody które zostaną wykazane przez organizację będą musiały być przeznaczone wyłącznie na działania zgodne z katalogiem wydatków wskazanym w budżecie wniosku, czyli znów do przygotowania się do zbudowania kapitału, w przeciwnym razie podlegają zwrotowi jako dotacja pobrana w nadmiernej wysokości. W związku z powyższym rolą eksperta jest wyłapanie tej różnicy już na wstępie i w razie takiej konieczności obniżenie punktacji w pierwszym kryterium oceny (dot. adekwatności wniosku w odniesieniu do celów Programu).

Eksperci muszą mieć również na uwadze, że dotacje w ramach tego konkursu nie mogą zostać przeznaczone na wpłatę do istniejącego lub nowotworzonego kapitału żelaznego. Mogą zdarzyć się wnioski w których taka sytuacja będzie miała miejsce – w takim wypadku również należy obniżyć punktację.

W ramach PROO 2a wsparciem będą mogły zostać objęte działania tych organizacji, które zaprezentują wykonalny plan działań przygotowawczych do utworzenia kapitału żelaznego. Istotnym elementem, który będzie brany pod uwagę przy wyborze wniosków do dofinansowania będzie gotowość aplikujących podmiotów do zbudowania międzysektorowej koalicji na rzecz utworzenia kapitału żelaznego.

Dotacje udzielane w ramach Priorytetu 2a mogą zostać przeznaczone m.in. na:

1. Opracowanie wieloletniego, kompleksowego programu utworzenia i budowania kapitału żelaznego.
2. Opracowanie dokumentacji administracyjnej (systemu zarządzania kapitałem żelaznym wraz ze strukturą oraz procedurami, dokumentacji prawnej itp.).
3. Opracowanie strategii inwestycyjnej kapitału żelaznego.
4. Realizację działań, które pozwolą rozpocząć pozyskanie środków dla utworzenia kapitału żelaznego po zakończeniu etapu przygotowawczego, w tym między innymi: pozyskanie listów intencyjnych od potencjalnych darczyńców z sektora przedsiębiorstw, indywidualnych filantropów, przygotowanie do organizacji zbiórek publicznych w formie tradycyjnej i on-line, przygotowanie do pozyskania współfinansowania ze strony samorządów, zagwarantowanie środków z 1% w przypadku organizacji pożytku publicznego, przygotowanie do pozyskania środków od organizacji pozarządowych działających np. w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu (fundacji korporacyjnych) itp.
5. Realizację działań mających na celu pozyskanie partnerów instytucjonalnych (zbudowania koalicji na rzecz kapitału żelaznego), którzy będą w różnych formach wspierać budowę i wykorzystanie potencjału kapitału żelaznego (partnerzy rozumiani są tu jako podmioty publiczne i prywatne oraz organizacje pozarządowe, które potwierdzą gotowość i możliwości do zaangażowania się w działania).
6. Realizację działań promocyjno-informacyjnych związanych z przygotowaniem do budowy kapitału żelaznego, w szczególności upowszechniania w otoczeniu Wnioskodawcy informacji nt. znaczenia kapitału żelaznego i korzyści wynikających z jego utworzenia dla społeczności lokalnej.
7. Udział w wydarzeniach krajowych i międzynarodowych których tematyka związana jest z procesem przygotowania do budowania kapitałów żelaznych.
8. Przeprowadzenie wizyt studyjnych w organizacjach mających doświadczenie w procesie przygotowania do budowania kapitałów żelaznych.

Są to podstawowe założenia Programu, które musi spełnić każdy wniosek konkursowy. Oznacza to, że we wniosku muszą znaleźć się elementy wskazujące, że realizacja zadania będzie skutkowałą zarówno rozwojem samej organizacji oraz, w wyniku odpowiednio przygotowanego planu, zbudowaniem struktur oraz przygotowaniem organizacyjnym do zbudowania kapitału żelaznego po zakończeniu finansowania z PROO 2a. Szczególnie istotny jest pierwszy w powyższych punktów. Każdy wniosek powinien przewidywać opracowanie wieloletniego, kompleksowego programu utworzenia i budowania kapitału żelaznego, ponieważ organizacja będzie musiała przedstawić ten dokument wraz ze sprawozdaniem końcowym. Ma on również za zadanie

świadczyc o tym, że organizacja sumiennie przepracowała cały okres przygotowawczy i będzie gotowa wdrożyć wypracowaną strategię po zakończeniu finansowania z NIW-CRSO.

Kryteria oceny merytorycznej wniosków PROO 2a

l.p.	Kryterium	Liczba punktów
1.	Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu: – potrzeby organizacji w odniesieniu do utworzenia kapitału żelaznego zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione, – założenia planu działania (rozwoju organizacji) w odniesieniu do procesu przygotowania do utworzenia kapitału żelaznego są adekwatne do celów PROO.	25
2.	Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb, w tym: – działania obejmują kompleksowy plan przygotowania organizacji do budowy kapitału żelaznego, w szczególności w zakresie rozwoju instytucjonalnego, – działania pozwalają na przygotowanie się organizacji do pozyskania darczyńców i donatorów prywatnych i instytucjonalnych, którzy zapewnią w przyszłości wkład do kapitału żelaznego, – działania obejmują przygotowanie administracyjno-operacyjne organizacji do utworzenia i zarządzania kapitałem żelaznym, – działania obejmują przygotowanie dokumentacji prawno-księgowej niezbędnej do utworzenia kapitału żelaznego, – działania przewidują opracowanie strategii inwestycyjnej w zakresie zarządzania finansami przyszłego kapitału żelaznego, – działania przewidują rozwój zasobów ludzkich Wnioskodawcy w zakresie aspektów związanych z budowaniem kapitału żelaznego, – działania przewidują budowę koalicji na rzecz nowotworzonego kapitału żelaznego angażującej partnerów Wnioskodawcy (reprezentujących zarówno sektor prywatny, publiczny jak i pozarządowy), – działania przewidują spójny plan promocyjno-marketingowy na rzecz utworzenia kapitału żelaznego, – działania przewidują opracowanie programu wykorzystania kapitału żelaznego w przyszłej działalności organizacji (zarówno w wymiarze realizacji celów statutowych Wnioskodawcy jak i w zakresie rozwoju instytucjonalnego).	25
3.	Wpływ działań zawartych we wniosku na organizację przygotowującą się do utworzenia kapitału żelaznego, w tym: – realizacja działań pozwoli na wszechstronne przygotowanie się Wnioskodawcy do utworzenia kapitału żelaznego, w tym pozwoli zagwarantować w przyszłości środki ze źródeł zewnętrznych	20

	stanowiących podstawowy wkład do kapitału, a także zbudować trwałą koalicję podmiotów współpracujących na rzecz efektywnego wykorzystania i powiększania kapitału żelaznego, – potencjalne utworzenie kapitału żelaznego w przyszłości gwarantuje istotny wpływ na przyszłą realizację celów statutowych organizacji oraz jej wzmocnienie instytucjonalne, – wskaźniki rezultatu i zaproponowane metod pomiaru ich osiągnięcia są przejrzyste i adekwatne do zaplanowanych działań, – wniosek zawiera wiarygodny plan utrzymania trwałości rezultatów.	
4.	Możliwość realizacji działań zaplanowanych we wniosku, w tym: – potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy gwarantuje wykonalność przedstawionego planu działań, – harmonogram działań jest realny, – adekwatność sposobu zarządzania realizacją zaplanowanych działań, – trafność i wszechstronność analizy ryzyka (wniosek zawiera informację, nt. czynników, które mogą negatywnie wpłynąć na przyszłą możliwość utworzenia kapitału żelaznego oraz działaniach zaradczych).	20
5.	Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek. Ocenie podlega czy zaplanowane wydatki są: – bezpośrednio związane z realizacją działań przygotowawczych do utworzenia kapitału żelaznego, – niezbędne do osiągnięcia rezultatów, racjonalne i efektywne, zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, odpowiadające cenom rynkowym.	10
	Suma punktów oceny merytorycznej wniosku wstępnego	100

Kryterium nr 1. Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu.

Ocena tego kryterium jest zasadniczym elementem oceny merytorycznej wniosków. By uzyskać pozytywną ocenę merytoryczną wniosek musi otrzymać nie mniej niż 50% punktów w Kryterium nr 1.

Dla organizacji, która złożyła wniosek w ramach konkursu PROO 2a punktem wyjścia powinno być określenie realnych potrzeb w odniesieniu do utworzenia kapitału żelaznego. Przedstawione we wniosku potrzeby w tym zakresie organizacja powinna w pierwszej kolejności zdiagnozować, następnie je opisać oraz w sposób wyczerpujący uzasadnić.

Każda organizacja powinna również poddać pod rozagę czy jest gotowa na podjęcie się tematu związanego z utworzeniem oraz późniejszym zarządzaniem kapitałem żelaznym.

Ekspert powinien odnaleźć we wniosku odpowiedzi na następujące pytania: „W jakim celu organizacja chce utworzyć kapitał żelazny?” oraz „Jakie są jej potrzeby w zakresie utworzenia kapitału żelaznego?”.

Przy wyliczeniu oceny punktowej w kryterium nr 1 przydatne są dwa podkryteria:

Podkryterium 1

- ✓ Czy potrzeby organizacji w odniesieniu do utworzenia kapitału żelaznego zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione?

W przypadku pisania standardowego wniosku o dofinansowanie punktem wyjścia dla organizacji powinno być przedstawienie diagnozy. W przypadku wniosków w priorytecie 2a diagnozą będzie opis problemu z jakim boryka się wnioskodawca oraz potrzeby, które chciałby zaspokoić lub rozwiązać. W związku z powyższym, zagadnieniom tym poświęcona jest w dużej mierze rubryka „Problemy i potrzeby wnioskodawcy”. To tam powinna zostać nakreślona sytuacja organizacji.

Warto również odpowiedzieć na pytania, czy:

- a. We wniosku zostały wskazane kluczowe problemy oraz potrzeby organizacji w kontekście zasadności utworzenia, po okresie przygotowawczym kapitału żelaznego?
- b. We wniosku został wskazany cel utworzenia kapitału w kontekście realizacji celów statutowych organizacji?
- c. Przedstawiony we wniosku opis jest uzasadniony i wiarygodny? – w miarę możliwości organizacja powinna opierać się na obiektywnych przesłankach.

Podkryterium 2

- ✓ Czy założenia planu działania (rozwoju organizacji) w odniesieniu do procesu przygotowania do utworzenia kapitału żelaznego są adekwatne do celów PROO?

Rolą ekspertów jest zbadanie czy dany wniosek wpisuje się w przedmiot konkursu, czyli czy działania obejmują przygotowanie Wnioskodawcy do przyszłościowego utworzenia kapitału żelaznego, a nie są nakierowane na utworzenie kapitału. Jest to bardzo istotna różnica, ponieważ część wniosków może zostać złożona na działania które mają zasilić istniejący kapitał. Część organizacji będzie chciała przeznaczyć dotację na działania które wygenerują środki finansowe, które zgodnie z regulaminem będą stanowiły przychód. Należy pamiętać o dwóch zasadach:

- Ewentualne przychody Beneficjent może przeznaczyć wyłącznie na działania zgodne z katalogiem wydatków wskazanym w budżecie wniosku. Wydatkowanie osiągniętych przychodów niezgodnie z przeznaczeniem uznaje się za dotację pobraną w nadmiernej wysokości.

- Dotacje w ramach konkursu nie mogą zostać przeznaczone na wpłatę do istniejącego lub nowotworzonego kapitału żelaznego. Niedozwolone jest poczynanie za środki z dotacji inwestycji np. w nieruchomości, akcje, obligacje. Nie stanowi to bowiem przygotowania się do budowania kapitału żelaznego, natomiast jest już samym procesem jego tworzenia.

Należy pamiętać, że głównym celem Programu jest wsparcie rozwoju instytucjonalnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie udziału tych organizacji w życiu publicznym i upowszechnianiu demokratycznych norm obywatelskości. Cel główny jest wypełniany poprzez realizację celów szczegółowych:

1. Wzrost zaangażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne;
2. Wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym;
3. Poprawa stabilności finansowej organizacji obywatelskich.

W przypadku priorytetu 2a dofinansowanie powinny uzyskać organizacje, których celem będzie przygotowanie i realizacja działań zmierzających do zbudowania po okresie przygotowawczym, w oparciu o lokalne środowisko organizacji, jej partnerów społecznych i publicznych, początkowych kapitałów żelaznych organizacji obywatelskich. Wsparciem będą mogły zostać objęte działania tych organizacji, które zaprezentują wykonalny plan działań przygotowawczych do utworzenia kapitału żelaznego. Istotnym elementem, który powinien być brany pod uwagę przy wyborze wniosków do dofinansowania jest gotowość aplikujących podmiotów do zbudowania międzysektorowej koalicji na rzecz utworzenia kapitału żelaznego.

Ekspert powinien negatywnie ocenić wniosek gdy:

- a. wniosek nie wpisuje się w cele PROO;
- b. we wniosku brak jest zaplanowanych działań w odniesieniu do przygotowania organizacji do zbudowania kapitału żelaznego. **Te dwa komponenty koniecznie muszą pojawiać się we wniosku, by mógł on uzyskać ocenę pozytywną.**

Ekspert powinien w szczególności negatywnie ocenić:

- a. wnioski, których jedynym celem jest wpłata do istniejącego lub nowo utworzonego kapitału żelaznego, ponieważ jest to niezgodne z Regulaminem;

- b. wnioski, których głównym celem jest zarabianie oraz finansowanie działalności gospodarczej, ponieważ jest to niezgodne z Regulaminem. Co więcej, bezpośrednim celem nie może być przygotowanie organizacji do prowadzenia działalności gospodarczej.
- c. wniosek nie zawiera opisu potrzeb w kontekście przygotowania organizacji do budowy kapitału żelaznego;
- d. wniosek nie przewiduje działań odpowiadających przedstawionym potrzebom organizacji.

Kryterium nr 2. Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb.

Dokonując oceny drugiego kryterium merytorycznego należy przede wszystkim zwrócić uwagę na Część B Wniosku – informacje o zadaniu. To tam powinny zostać opisane poszczególne działania wraz ze wskazaniem zaplanowanego okresu ich realizacji.

Jest to jeden z najistotniejszych obszarów wniosku. To dzięki właściwie zaprojektowanym działaniom mogą zostać zrealizowane cele Programu, ale również osiągnięte zaplanowane wskaźniki. W związku z powyższym należy zwrócić uwagę by wszystkie z nich były spójne z opisanymi wcześniej potrzebami oraz odnosiły się bezpośrednio do kompleksowego przygotowania do utworzenia kapitału żelaznego. Na poszczególne działania może składać się realizacja różnych zadań prowadzących do osiągnięcia konkretnych produktów. W kompleksowo przygotowanym wniosku do poszczególnych działań powinny być wskazane osoby odpowiedzialne za zarządzanie jego poszczególnymi elementami oraz powinno być opisane w jaki sposób będą te działania wdrażane.

We wniosku powinny być wymienione i opisane w porządku logicznym wszystkie planowane działania. Kompleksowo przygotowany wniosek powinien w swojej zawartości zawierać wymienione poniżej elementy. Należy mieć jednak na uwadze, że brak któregośkolwiek z elementów nie powinien być przesłanką do odrzucenia wniosku. Każdy plan działań jest indywidualny i powinien być dostosowany do konkretnego podmiotu który złożył wniosek. Dlatego też, przedstawione przez różne podmioty zakresy działań będą różniły się między sobą.

Jednak główny ich trzon powinien zawierać takie elementy jak:

- ✓ działania obejmujące kompleksowy plan przygotowania organizacji do budowy kapitału żelaznego. Jest to najważniejszy element planowanych działań. Należy ocenić czy działania są nie tylko kompleksowe, ale też ze sobą spójne, nie stanowią losowej zbitki działań lub listy życzeń, a tworzą spójną całość i harmonijnie odpowiadają zarówno potrzebom nakreślonym we wniosku jak i specyfice danej

organizacji. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że zgodnie z regulaminem każda organizacja będzie musiała dołączyć opracowaną strategię do sprawozdania końcowego.

- ✓ działania pozwalają na przygotowanie się organizacji do pozyskania darczyńców i donatorów prywatnych i instytucjonalnych, którzy zapewnią w przyszłości wkład do kapitału żelaznego.
- ✓ działania obejmują przygotowanie administracyjno-operacyjne organizacji do utworzenia i zarządzania kapitałem żelaznym.
- ✓ działania obejmują przygotowanie dokumentacji prawno-księgowej niezbędnej do utworzenia kapitału żelaznego.
- ✓ działania przewidują opracowanie strategii inwestycyjnej w zakresie zarządzania finansami przyszłego kapitału żelaznego.
- ✓ działania przewidują rozwój zasobów ludzkich Wnioskodawcy w zakresie aspektów związanych z budowaniem kapitału żelaznego.
- ✓ działania przewidują budowę koalicji na rzecz nowotworzonego kapitału żelaznego angażującej partnerów Wnioskodawcy (reprezentujących zarówno sektor prywatny, publiczny jak i pozarządowy).
- ✓ działania przewidują spójny plan promocyjno-marketingowy na rzecz utworzenia kapitału żelaznego.
- ✓ działania przewidują opracowanie programu wykorzystania kapitału żelaznego w przyszłej działalności organizacji (zarówno w wymiarze realizacji celów statutowych Wnioskodawcy jak i w zakresie rozwoju instytucjonalnego).

Z przedstawionego powyżej zakresu oraz biorąc pod uwagę jego złożoność eksperci powinni zwracać uwagę, czy dana organizacja jest gotowa do zbudowania kapitału żelaznego oraz czy realne jest przez tę organizację późniejsze jego zarządzanie. Należy mieć również świadomość, że w związku z wysokością dostępnych środków dofinansowanie otrzymają najlepiej przygotowane wnioski, czyli te, które będą zawierały plan działań, który będzie najbardziej kompleksowy.

Najważniejsze jest zweryfikowanie, czy planowane działania przyczynią się do realnego przygotowania wnioskodawcy do zbudowania kapitału żelaznego i czy wynikają one z opisanych przez niego potrzeb.

Kryterium nr 3. Wpływ działań zawartych we wniosku na organizację przygotowującą się do utworzenia kapitału żelaznego.

W przypadku oceny tego kryterium elementy, na które należy zwrócić uwagę można podzielić na cztery podkryteria, odpowiadając na następujące pytania:

- ✓ Czy realizacja działań pozwoli na wszechstronne przygotowanie się Wnioskodawcy do utworzenia kapitału żelaznego, w tym pozwoli zagwarantować w przyszłości środki ze źródeł zewnętrznych stanowiących podstawowy wkład do kapitału, a także zbudować trwałą koalicję podmiotów współpracujących na rzecz efektywnego wykorzystania i powiększania kapitału żelaznego?

Rolą ekspertów jest poddanie ocenie czy działania, które zostały zaplanowane we wniosku dają realną szansę na faktyczne przygotowanie się Wnioskodawcy do utworzenia kapitału żelaznego po zakończeniu okresu realizacji zadania publicznego. Ekspert musi ocenić czy na podstawie przedstawionego opisu organizacja rokuje na pozytywne wprowadzenie w życie wypracowanych strategii, dokumentów, procedur w przyszłości. Należy ocenić czy organizacja przewidziała wszechstronny plan, a nie tylko skupiła się na jednym elemencie tego planu. Ważne jest by organizacja nawiązała sieć partnerstw, które zaowocują i przyczynią się do przyszłego budowania kapitału.

- ✓ Czy potencjalne utworzenie kapitału żelaznego w przyszłości gwarantuje istotny wpływ na przyszłą realizację celów statutowych organizacji oraz jej wzmocnienie instytucjonalne?

Rolą ekspertów jest ocenić, czy metody pozyskania kapitału, jego ewentualna wielkość oraz wypracowany plan działania będą istotne z punktu widzenia realizacji w przyszłości celów statutowych danej organizacji. Czy utworzenie kapitału żelaznego wzmocni daną organizację oraz czy pozwoli rozwiązać przedstawione problemy?

- ✓ Czy wskaźniki rezultatu i zaproponowane metody pomiaru ich osiągnięcia są przejrzyste i adekwatne do zaplanowanych działań?

Rolą ekspertów jest dokonanie oceny przedstawionych we wniosku rezultatów oraz metod ich pomiaru. Rezultaty to bezpośrednie efekty realizacji poszczególnych działań. Rezultaty mogą mieć charakter ilościowy lub jakościowy. Obrazują one: jakie efekty mają przynieść zaplanowane działania, w jaki sposób będą one mierzone oraz w jaki sposób odpowiadają na potrzeby opisane w pierwszej części wniosku. Ważne jest, aby poszczególne rezultaty były konkretne i realne do osiągnięcia. Jest to niezwykle ważne w związku z systemem rozliczania przez rezultaty. Źle zaplanowane rezultaty już na początku pisania wniosku sprawiają, że organizacja będzie miała poważny problem podczas składania sprawozdania na zakończenie realizacji zadania publicznego.

Wzór wniosku jest tak skonstruowany, że do każdego zaplanowanego działania musi być przyporządkowany co najmniej jeden rezultat. Co więcej każdy ze wskaźników musi być przedstawiony w ujęciu liczbowym, przy którym jest podana wartość bazowa, wartości pośrednie i wartość docelowa. Do każdego z rezultatów Wnioskodawca musi przedstawić opis, musi wskazać w jaki sposób będzie on mierzony oraz na podstawie jakich źródeł będzie można zweryfikować poziom jego osiągnięcia.

1. **Każde zaprezentowane działanie musi mieć swój rezultat** – wskaźnik rezultatu.
2. **Wskaźnik rezultatu musi być wymierny** – musi być wyrażony w wartości liczbowej.
3. **Wskaźnik rezultatu musi mieć wartość bazową** (wynoszącą często po prostu „0”), **wartość pośrednią** (jeśli zadanie będzie realizowane w perspektywie trzyletniej) **oraz wartość docelową** (odzwierciedlającą cel do którego Wnioskodawca dąży). Najczęściej wnioski mają również wartość pośrednią, która opisuje kamienie milowe osiąmane przy dążeniu do osiągnięcia wartości docelowej.
4. **Każdy wskaźnik rezultatu musi zostać odpowiednio opisany**. Konieczne jest podanie działania, do którego dany wskaźnik się odnosi, a także podanie szczegółowego opisu metod jego pomiaru. Konieczne jest też podanie źródła danych służących do pomiaru wskaźnika.

Przykład						
Lp.	Nazwa	Jednostka	Wartość bazowa	2022	2023	Wartość docelowa
1.						
Działanie	Specjalistyczne szkolenia personelu					
Wskaźnik	Liczba osób przeszkolonych z zakresu Fundraisingu	Uczestnicy szkolenia (szt.)	0	2	5	6
Szczegółowy opis wskaźnika i metod jego pomiaru	Wskaźnik polega na przeszkoleniu pracowników organizacji z zakresu fundraisingu. Jego pomiar będzie monitorowany za pomocą zebrania podpisów na liście obecności od uczestników szkolenia, otrzymanie dowodu zakupu usługi szkoleniowej oraz poprzez wydane certyfikaty dla uczestników.					
Źródło danych służących do pomiaru wskaźnika	Lista obecności, dowód zakupu usługi szkoleniowej, certyfikaty					

Powyższy przykład obrazuje sytuację, w której w momencie rozpoczynania zadania nikt w organizacji nie dysponował wiedzą na temat pozyskiwania środków finansowych. Organizacja zaplanowała w pierwszym roku realizacji zadania (2022) przeszkolenie 2 osób z zakresu fundraisingu. W roku 2023 Organizacja zaplanowała, że specjalistyczne szkolenie ukończy kolejne trzy osoby, co na koniec roku da łącznie pięć osób. W ostatnim okresie Organizacja planuje przeszkolić jeszcze jedną osobę. Wartość docelowa w tym przykładzie świadczy, że w trakcie realizacji trzyletniego projektu organizacja przeszkoli łącznie sześć osób.

Przykład						
Lp.	Nazwa	Jednostka	Wartość bazowa	2022	2023	Wartość docelowa
1.						
Działanie	Opracowanie Programu utworzenia i budowania kapitału żelaznego					
Wskaźnik	Program utworzenia i budowania kapitału żelaznego	Zaawansowanie prac nad ukończeniem dokumentu (%)	0	25	75	100
Szczegółowy opis wskaźnika i metod jego pomiaru	Wskaźnik polega na opracowaniu Programu strategii utworzenia i budowania kapitału żelaznego. Przygotowywanie dokumentu zaplanowano przez cały okres realizacji zadania publicznego. Ocena realizacji wskaźnika będzie wykonywana na podstawie podpisanej corocznie Uchwały Zarządu zatwierdzającej postęp prac nad dokumentem oraz ostatecznie przyjęty dokument.					
Źródło danych służących do pomiaru wskaźnika	Uchwała Zarządu zatwierdzająca dokument, protokół zdawczo-odbiorczy wykonanej usługi, wydrukowany Program					

W powyższym przykładzie widzimy, że Organizacja zaplanowała opracowanie dokumentu pt. „Program utworzenia i budowania kapitału żelaznego”. Cały proces pracy nad dokumentem został rozłożony w czasie, tak by finalna wersja dokumentu powstała na zakończenie projektu. Zgodnie z powyższą tabelą, po pierwszym roku ma zostać opracowane 25% dokumentu, po drugim roku 75 %, a na koniec 2024 roku ma być gotowy w całości.

Mając powyższe na uwadze rolę ekspertów jest dokonanie oceny, czy rezultaty są:

- realne;
- weryfikowalne;
- mierzalne, czyli takie które pozwolą na ocenę poziomu ich osiągnięcia.

Rezultaty są kluczowe w procesie rozliczania projektu, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na poprawność ich formułowania oraz określenia sposobów ich monitorowania i dokumentowania.

- ✓ wniosek zawiera wiarygodny plan utrzymania trwałości rezultatów.

Kolejnym podkryterium, na które należy zwrócić uwagę podczas dokonywania oceny wniosków jest zweryfikowanie szansy na zachowanie trwałości wypracowanych przez organizację rezultatów. Zakończenie okresu finansowania nie powinno być zakończeniem przygody organizacji z kapitałem żelaznym, a powinno stanowić początek do właściwego pozyskiwania funduszy i rozpoczęciem wcielania w życie wypracowanej strategii.

Kryterium 4. Możliwość realizacji działań zaplanowanych we wniosku.

W przypadku oceny czwartego kryterium elementy, na które należy zwrócić uwagę można podzielić na następujące podkryteria odpowiadając na następujące pytania:

- ✓ Czy potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy gwarantuje wykonalność przedstawionego planu działań?

W tym podkryterium ekspert ma za zadanie ocenić czy opisane we wniosku działania są możliwe do zrealizowania. Czy wskazany we wniosku potencjał do realizacji zaplanowanego zadania danej organizacji jest wystarczający. Należy zwrócić szczególną uwagę na takie elementy jak:

- Opisane **zasoby materialne**, mając na myśli siedzibę, lokal, ewentualny sprzęt czy wyposażenie.
- Opisane **zasoby kadrowe**, w tym doświadczenie poszczególnych osób: członków organizacji, pracowników etatowych, współpracowników czy wolontariuszy. Należy mieć na uwadze, że na etapie składania wniosku nie jest konieczne podawanie imion i nazwisk konkretnych osób. Nie jest błędem określenie wymagań, jakie powinna spełnić osoba zaangażowana przy danym zadaniu. Najważniejsze jest, aby doświadczenie oraz kwalifikacje danej osoby odpowiadały zakresowi i charakterowi określonego zadania, jak również były adekwatne do określonego stanowiska.
- Opisane **zasoby finansowe**, w tym źródła finansowania, wynik finansowy, aktualne formy pozyskiwania środków.
- Opisana **wiedza i doświadczenie**, zarówno w odniesieniu do aspektów merytorycznych prowadzonej działalności jak i zarządzania, np. projektami, finansami itp.
- Opisana **współpraca z innymi podmiotami**, np. z biznesem, innymi organizacjami pozarządowymi czy sektorem publicznym.

✓ Czy harmonogram działań jest realny?

Rolą eksperta jest ocenienie czy wszystkie zaplanowane działania są odpowiednio rozplanowane w czasie. Czy harmonogram jest realny, a działania możliwe do zrealizowania w określonych przedziałach czasowych. Czy istnieje wysokie ryzyko naruszenia terminów realizacji zadań?

✓ Czy wnioskodawca zaplanował i opisał adekwatny sposób zarządzania realizacją zaplanowanych działań?

Ekspert powinien ocenić przedstawiony przez organizację sposób zarządzania zaplanowanymi działaniami, a mianowicie: kto oraz jakimi metodami będzie zarządzał realizacją zaplanowanych działań? W jaki sposób będą podejmowane decyzje? We wniosku powinna pojawić się informacja o osobach odpowiedzialnych za zarządzanie realizacją zaplanowanych działań oraz finansami. Ważne jest również, aby opisać sposób monitorowania postępów realizowanych działań, wskaźników oraz budżetu.

✓ Czy Wnioskodawca zaprezentował trafną oraz wszechstronną analizę ryzyka (wniosek zawiera informację, nt. czynników, które mogą negatywnie wpłynąć na przyszłą możliwość utworzenia kapitału żelaznego oraz działaniach zaradczych)?

W nawiązaniu do tego podkryterium ekspert powinien ocenić opis głównych ryzyk, które mogą mieć negatywny wpływ na realizację zaplanowanych działań lub osiągnięcie założonych rezultatów. Analiza ryzyka powinna zawierać również sposoby zapobiegania poszczególnym zagrożeniom, które powinny być opisane przez wnioskodawcę. W wielu wnioskach organizacje pomijają, tak ważną w punktu widzenia późniejszej realizacji zadania analizę ryzyka. Stanowi to przesłankę do obniżenia punktacji w przedmiotowym kryterium.

Kryterium nr 5. Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.

Kryterium to obejmuje szczegółową analizę budżetu przedstawionego we wniosku. Kluczowe jest, by wydatki zaplanowane przez Wnioskodawcę były zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz Regulaminem Konkursu.

W przypadku tego kryterium ekspert powinien wziąć pod uwagę dwa podkryteria odpowiadające na następujące pytania:

✓ Czy zaplanowane wydatki są bezpośrednio związane z realizacją działań przygotowawczych do utworzenia kapitału żelaznego?

- ✓ Czy zaplanowane wydatki są niezbędne do osiągnięcia rezultatów, racjonalne i efektywne, zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, odpowiadające cenom rynkowym?

Rozpisując powyższe podkryteria i podsumowując tę część karty, podczas oceny należy zwrócić uwagę na to, czy wydatki są:

1. Bezpośrednio związane z działaniami przygotowawczymi do budowania kapitału żelaznego?
2. Niezbędne do osiągnięcia zakładanych rezultatów?
3. Racjonalne i efektywne?
4. Zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów?
5. Odpowiadające cenom rynkowym?

W sytuacji stwierdzenia, że dany wydatek jest nieracjonalny, został przeszacowany lub nie wpisuje się w cele Programu należy go zakwestionować poprzez wypełnienie tabeli: „**Kwestionowane pozycje wydatków**”. Należy w tym miejscu wybrać z listy nazwę wydatku, wskazać jaka wielkość wydatku jest możliwa do pokrycia z dotacji oraz uzasadnić swoją decyzję.

WYDATKI INWESTYCYJNE

Uwaga! W Przypadku Priorytetu 2a PROO zakup środków majątkowych jest kosztem niekwalifikowanym!

Zgodnie z Ustawą o Rachunkowości **wartości niematerialne i prawne** – rozumie się jako nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności:

- ✓ autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje,
- ✓ prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych,
- ✓ know-how.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

Środki trwałe – rozumie się przez to rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki, w szczególności:

- ✓ nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,
- ✓ maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,
- ✓ ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- ✓ inwentarz żywy.

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Z uwagi na przepisy prawa powszechnie obowiązującego niedopuszczalne jest finansowanie działalności gospodarczej z dotacji otrzymanej w ramach PROO.

Wytyczne do oceny merytorycznej wniosków w Prioryecie 3

Przedmiotem Konkursu jest udzielenie dotacji na realizację zadania, polegającego na **wsparciu inicjatyw służących rozwojowi instytucjonalnemu oraz realizacji działań statutowych przez lokalne organizacje strażnicze i media obywatelskie, działające na rzecz tworzenia przestrzeni dla pluralistycznej debaty wokół istotnych spraw publicznych, monitorowania działań instytucji publicznych i prywatnych w duchu troski o dobro wspólne, w szczególności tam, gdzie podejmowane są decyzje lub stanowione jest prawo.**

Uwaga!

W ramach Konkursu o dotacje mogą ubiegać się wyłącznie następujące kategorie organizacji obywatelskich:

- a) media obywatelskie – tj. organizacje prowadzące regularną działalność statutową polegającą na publikowaniu treści ważnych z punktu widzenia:
 - społeczności lokalnej lub regionalnej, a dominujący obszar tematyczny obejmuje poziom lokalny lub regionalny,
 - wyodrębnionych grup społecznych lub branż,
- b) organizacje strażnicze – tj. organizacje, których celem statutowym jest obywatelska kontrola działań władz publicznych lub instytucji prywatnych oraz które systematycznie monitorują procesy legislacyjne, rzetelność, uczciwość i sprawność władz, a także wywieranie wpływu na rzecz osiągnięcia zmian w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów w sferze publicznej, przy zachowaniu stałej dbałości o

dokumentowanie

i upowszechnianie informacji o prowadzonej działalności.

W ramach Konkursu o dotacje mogą ubiegać się również organizacje pozarządowe, które planują rozpoczęcie działalności opisanej powyżej w lit. a) lub b).

Dotacje będą przeznaczone na:

1. wspieranie działań statutowych lokalnych organizacji strażniczych i mediów obywatelskich,
2. rozwój instytucjonalny organizacji, w tym: budowanie stabilnych podstaw ich dalszego funkcjonowania, tworzenie perspektywicznych planów działania i finansowania, podnoszenie standardów pracy i zarządzania organizacją,
3. wspieranie rozwoju porozumień organizacji, platform współpracy, reprezentacji środowisk organizacji sektora pozarządowego.

Ocena merytoryczna ma charakter całościowy. Oznacza to, że dotyczy całego wniosku, a nie jego poszczególnych elementów. Karta oceny nie jest zatem odbiciem pól tekstowych zawartych we wniosku, a informacje dotyczące poszczególnych kryteriów oceny mogą znajdować się w różnych częściach wniosku.

Kryteria oceny merytorycznej wniosków PROO 3

	Kryterium	Liczba punktów
1.	Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu (celu głównego Programu i celów szczegółowych)	25
2.	Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb	25
3.	Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację oraz jej otoczenie	20
4.	Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku	20
5.	Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek	10
	Suma punktów oceny merytorycznej wniosku	100

Kryterium 1 – Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu

- problemy i potrzeby organizacji oraz jej interesariuszy zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione,
- założenia wniosku są adekwatne do celów PROO,
- wniosek zakłada realizację misji organizacji – lokalnych działań w zakresie dziennikarstwa obywatelskiego lub działań strażniczych w powiązaniu z rozwojem instytucjonalnym.

Niespełnienie wymogu wsparcia działań statutowych oraz rozwoju instytucjonalnego wnioskodawcy powinno skutkować odrzuceniem wniosku na etapie oceny merytorycznej – (dot. adekwatności wniosku w odniesieniu do celów Programu),

W przypadku grupy partnerskiej należy ocenić łączny potencjał wnioskodawcy i partnerów do realizacji zaplanowanych we wniosku działań. Samo utworzenie grupy partnerskiej nie powinno być dodatkowo punktowane.

Ekspert powinien negatywnie ocenić wniosek gdy:

- a. wniosek nie wpisuje się w cele PROO;
- b. we wniosku nie zaplanowano działań w odniesieniu do działań statutowych wnioskodawcy oraz do jego wzmocnienia instytucjonalnego. Te dwa komponenty koniecznie muszą pojawiać się we wniosku, by mógł on uzyskać ocenę pozytywną.

Ekspert powinien w szczególności negatywnie ocenić:

- wniosek o charakterze wyłącznie projektowym (kiedy organizacja zakłada jedynie realizację kolejnych projektów),
 - wniosek o charakterze wyłącznie inwestycyjnym (kiedy organizacja zakłada jedynie wydatki o charakterze inwestycyjnym a działalność statutowa jest pominięta).
- c) wniosek nie zawiera diagnozy co do rozwoju instytucjonalnego w oparciu o zidentyfikowane problemy i potrzeby, bądź gdy diagnoza jest niewiarygodna, niespójna, lakoniczna etc. Diagnoza powinna zawierać analizę problemów i potrzeb w odniesieniu do działalności statutowej oraz ograniczających rozwój instytucjonalny organizacji. Diagnoza powinna być poparta danymi z ogólnodostępnych źródeł lub uzasadniona szczegółową analizą potrzeb organizacji;
- d) wniosek nie przewiduje działań odpowiadających sporządzonej diagnozie.

- ✓ Uwaga! zakładane działanie często może dotyczyć zarówno rozwoju instytucjonalnego, jak i działań statutowych. Nie ma więc potrzeby, aby za wszelką cenę rozdzielać i kategoryzować poszczególne działania. Działania muszą być dobrze uzasadnione tak, by miały związek zarówno z misją jak i rozwojem, nie pozostawiając ekspertowi żadnych wątpliwości.
- ✓ Uwaga! część działań może być finansowanych NIE ze środków dotacji PROO, a np. z własnych środków organizacji. Wnioskodawca może ze środków PROO sfinansować część wynagrodzenia czy zakupu sprzętu.

Proponowana skala oceny w Kryterium 1:

Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
25-20	19-13	12-7	6-0

Kryterium 2 – Jakość zaplanowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych przez organizację potrzeb

- działania odpowiadają na potrzeby w zakresie działalności misyjnej Wnioskodawcy (grupy partnerskiej),
- zaplanowane działania są spójne, a wzmocnienie instytucjonalne wpłynie na skuteczność, zasięg, efektywność realizacji celów statutowych,
- harmonogram zaplanowanych działań jest wykonalny.

Działania zaproponowane przez wnioskodawcę powinny wynikać z diagnozy (opisu problemów i potrzeb) i przyczyniać się do osiągnięcia opisanej wizji rozwoju wnioskodawcy.

Ważne jest zweryfikowanie, czy planowane działania przyczynią się do rozwoju wnioskodawcy i czy wynikają one z opisanych potrzeb wnioskodawcy.

Ekspert weryfikuje, czy wskazane we wniosku działania skierowane na rozwój instytucjonalny przełożą się na rozwój działalności statutowej (misyjnej) organizacji.

Przykładowo, należy obniżyć punktację, gdy:

- a. we wniosku nie wykazano, że działania skierowane na rozwój instytucjonalny przełożą się na rozwój działalności statutowej wnioskodawcy;
- b. działania oznaczone we wniosku nie wynikają wprost z diagnozy.

Proponowana skala oceny w Kryterium 2:

Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
25-20	19-13	12-7	6-0

Kryterium 3 – Wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację (Wnioskodawcę) oraz jej otoczenie

Ekspert weryfikuje, czy wniosek zawiera ocenę wpływu, jaki zaplanowane działania oraz wykorzystanie środków z dotacji będą miały na realizację działalności misyjnej (statutowej) i rozwój instytucjonalny. Należy również zwrócić uwagę na to, czy organizacja ma pomysł na siebie po wykorzystaniu dotacji, czy Wnioskodawca przedstawił wizję organizacji w perspektywie długofalowej (to bardzo ważne), czy działania zakładają dywersyfikację źródeł finansowania, żeby organizacja stała się niezależna po skonsumowaniu dotacji.

Ocenie podlega:

- zasięg i znaczenie wpływu działań z punktu widzenia rozwoju instytucjonalnego Wnioskodawcy, interesariuszy, otoczenia,
- spójność działań i rezultatów,
- jakość wskaźników rezultatu oraz zaproponowanych metod pomiaru ich osiągnięcia,
- plan utrzymania trwałości rezultatów, możliwość kontynuacji działalności strażniczej lub w zakresie mediów obywatelskich,
- jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów,
- jakość rezultatów w odniesieniu do różnicowania przyszłych źródeł przychodów, wykorzystywania różnorodnych metod pozyskiwania środków na działalność statutową.

Należy obniżyć punktację, gdy:

- a. we wniosku nie wykazano, że działania umożliwią kontynuowania lub zwiększenie możliwości działalności statutowej;
- b. we wniosku nie wykazano, że środki z dotacji zwiększą potencjał instytucjonalny organizacji.

Proponowana skala oceny w Kryterium 3:

Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
20-16	15-10	9-5	4-0

Kryterium 4 – Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku

Diagnoza wykonalności zadania (możliwości realizacji zaplanowanych działań) powinna być efektem analizy całego wniosku. Dzięki analizie odpowiedzi na powyższe pytania, ekspert może ocenić wykonalności zaplanowanych działań. Analiza taka powinna brać też pod uwagę m. in. doświadczenie wnioskodawcy, adekwatność działań do założonego planu rozwoju, posiadane zasoby i planowany sposób realizacji zadania.

Jeśli organizacja zrobiła analizę ryzyka i opisała, w jaki sposób będzie zapobiegać poszczególnym zagrożeniom, to podnosi to wartość wniosku i zasługuje na dodatkowe punkty (dowodzi, że organizacja jest bardziej świadoma); punkty można odjąć właśnie za brak analizy ryzyka i za lakoniczny opis kadry (ekspertów i innych zaangażowanych osób).

Cenną informacją, umożliwiającą oszacowanie możliwości realizacji zadania, może być również wskazana kwota budżetu (przychodów) wnioskodawcy z poprzedniego roku (znajdująca się w oświadczeniach). Należy także zwrócić uwagę na sam budżet zadania. Jeśli jest on znacząco wyższy niż dotychczasowe roczne przychody organizacji – jest to dla oceniającego sygnał, że powinien bardzo dokładnie analizować możliwości działania organizacji. Nie można przyjąć, że organizacja wnioskująca o znacznie wyższą kwotę niż budżet jakim dotychczas dysponowała, nie ma możliwości zrealizowania założonych działań.

Ocenie podlega:

- potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy,
- doświadczenie w działalności opisanej we wniosku, w tym w szczególności doświadczenie w zakresie mediów obywatelskich lub działalności strażniczej (w przypadku organizacji rozpoczynającej działalność w obszarach objętych Konkursem – doświadczenia zaangażowanych osób),
- adekwatność sposobu zarządzania realizacją zaplanowanych działań
- trafność i wszechstronność analizy ryzyka.

Oceniając to kryterium, ekspert powinien odpowiedzieć sobie na pytania:

- Czy wniosek odnosi się do zdefiniowanych potrzeb i problemów?
- Czy i w jaki sposób opisano wpływ zaplanowanego wsparcia instytucjonalnego na realizację działań statutowych?

- Czy zaplanowane działania są możliwe do zrealizowania, także w kontekście doświadczeń organizacji rozpoczynających działalność?
- W jaki sposób wnioskodawca uzasadnił wybór zaplanowanych działań?
- Czy wnioskodawca wskazał „poddziałania” składające się na zaplanowane działania?
- Jak ekspert ocenia metody realizacji działań, ich zarządzanie, wdrażania?

Proponowana skala oceny w Kryterium 4:

Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
20-16	15-10	9-5	4-0

Kryterium 5 – Zasadność planowanych wydatków w stosunku do rezultatów i zakresu działań, które obejmuje wniosek.

Ocenie podlega, czy zaplanowane wydatki są:

- niezbędne do osiągnięcia rezultatów,
- racjonalne i efektywne,
- zgodne z zasadą uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- odpowiadające cenom rynkowym.

W karcie oceny w punkcie „Kwestionowane wydatki” – jeśli ekspert nie kwestionuje wydatków, pozostawia wnioskowaną kwotę dotacji (kwota dotacji będzie wpisana), wpisanie „0 zł” oznacza zakwestionowanie kwoty dotacji, w polu „Uzasadnienie” należy wpisać „nie dotyczy” lub uzasadnić zmniejszenie kwoty dotacji. Jeżeli wnioskodawca źle zakwalifikował dany wydatek jako bieżący lub jako majątkowy, należy to wskazać w karcie oceny merytorycznej.

Proponowana skala oceny w Kryterium 5:

Wysoka	Umiarkowana	Niska
10-7	6-4	3-0

Uwaga! Prosimy o zwrócenie szczególnej uwagi na kategorie wydatków (bieżące i majątkowe)

Wydatki majątkowe to wydatki inwestycyjne oraz wydatki na zakupy inwestycyjne. Jako zakupy inwestycyjne należy rozumieć środki trwałe niezaliczane do pierwszego wyposażenia, których wartość początkowa jest wyższa od kwoty kreślonej w art. 16 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (10 000,00 zł), a odpisy amortyzacyjne od tych środków nie są dokonywane jednorazowo. Są to środki trwałe, które posiadają postać rzeczową, z wyjątkiem elementów ściśle określonych w ustawie o rachunkowości, posiadają przewidywany okres ich ekonomicznej użyteczności dłuższy niż rok, są kompletne i zdatne do użytku, są przeznaczone na potrzeby jednostki. Środki trwałe obejmują w szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny i urządzenia, środki transportu, ulepszenia w obcych środkach, inwentarz żywy.

Natomiast do wydatków inwestycyjnych zalicza się koszty poniesione na wytworzenie środków trwałych lub na ulepszenie już istniejących środków trwałych. Do ulepszenia środków trwałych zalicza się wydatki na ich:

1. przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
2. rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności zaś budynków i budowli, linii technologicznych itp.,
3. adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu, niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych,
4. modernizację, tj. unowocześnienie środków trwałych.

Wnioskodawca nie ma obowiązku zaplanować tego typu wydatków. Brak wydatków majątkowych nie obniża jakości merytorycznej wniosku i nie może być przyczyną obniżenia punktów w tym kryterium (wydatek w wysokości powyżej 10.000,00 zł).

W karcie oceny w punkcie „Kwestionowane wydatki” – jeśli ekspert nie kwestionuje wydatków, pozostawia wnioskowaną kwotę dotacji (kwota dotacji będzie wpisana), wpisanie „0 zł” oznacza zakwestionowanie kwoty dotacji, w polu „Uzasadnienie” należy wpisać „nie dotyczy” lub uzasadnić zmniejszenie kwoty dotacji. Jeżeli wnioskodawca źle zakwalifikował dany wydatek jako bieżący lub jako majątkowy, należy to wskazać w karcie oceny merytorycznej.

Uwaga! Jeżeli wnioskodawca źle zakwalifikował dany wydatek, należy to wskazać w karcie oceny merytorycznej.

Dodatkowe informacje:

Ocena eksperta jest ostateczna – nie ma możliwości poprawienia wniosku przez wnioskodawcę.

Wnioskodawcy nie mają możliwości odwołania się od oceny merytorycznej wniosków. Dlatego niezwykle ważne jest odpowiednie uzasadnienie liczby przyznanych punktów, aby nie budziło ono żadnych wątpliwości ze strony Wnioskodawcy. Podczas sporządzania oceny, ekspert powinien w uzasadnieniu oceny:

- odnieść się do podkryteriów w poszczególnych kryteriach, choć niespełnienie jednego z podkryteriów nie oznacza przyznania 0 pkt za dane kryterium,
- odnieść się do zapisów we wniosku,
- wskazać, dlaczego ocena jest obniżona,
- wskazać, dlaczego ocena jest najwyższa,
- napisać co najmniej 1 akapit uzasadniający przyznaną ocenę.

Język ocen powinien być: kulturalny, przyjazny, poprawny językowo, a karta oceny powinna wyglądać tak, by ekspert sam chciał ją dostać, gdyby był oceniany.

Prosimy również o zwrócenie uwagi w przygotowanych uzasadnieniach do oceny, że w PROO **wnioskodawca** (nie oferent) składa **wniosek** (nie ofertę).